

Economisch-Statistische Berichten

Promotieweigeraars

★

Drs. F. Kupers

Het Brusselse rapport over de
gemeenschappelijke markt

Eén markt

★

Prof. Dr. J. A. de Haas

Advertising in the United States

★

Ir. T. P. Huisman

De Tarweconferentie beëindigd

★

Mr. H. G. M. van der Voort

De Beleggingswet

met een naschrift van Drs. F. L. G. Slooff

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

41e JAARGANG

No. 2030

WOENSDAG 16 MEI 1956

Rheinmetall

FACTUREERMACHINE

De schrijfmachine met hersenen.



Alle rekenkundige bewerkingen, vermenigvuldigen van aantal en prijs, procentberekeningen, optellingen en aftrekkingen, worden automatisch uitgevoerd en automatisch geschreven.

DEBET	
12833,28	
1755,40	
2500,00	
1278,21	

CREDIT	
2350,66	
2783,50	



RUYS' HANDELSVEREENIGING

Amsterdam	- tel. 62611
Rotterdam	- tel. 117110
's-Gravenhage	- tel. 184160
Utrecht	- tel. 12171
Groningen	- tel. 22512
Arnhem	- tel. 30446
Eindhoven	- tel. 2543



R. Mees & Zoonen

Bankiers en
Assurantie-makelaars

Rotterdam

Amsterdam - 's-Gravenhage

Delft - Schiedam - Vlaardingen

Alblasserdam

Beheer en administratie
van vermogens
Executele en bewind-
voering

ECONOMISCH- STATISTISCHE BERICHTEN

Uitgave van het Nederlandsch Economisch Instituut

Adres voor Nederland: Pieter de Hoochweg 120, Rotterdam-W.
Telefoon redactie: K 1800-52939. Administratie: K 1800-38040. Giro 8408.

Bankiers: R. Mees en Zoonen, Rotterdam. Banque de Commerce, 6, Place Royale, Brussel, postcheque-rekening 260.34.
Redactie-adres voor België: Dr. J. Geluck, Zwijnaardse Steenweg 357, Gent.

Abonnementen: Pieter de Hoochweg 120, Rotterdam-W.

Abonnementsprijs: franco per post, voor Nederland en de Overzeese Rijksdelen (per zeepost) f. 29,—, overige landen f. 31,— per jaar. Abonnementen kunnen ingaan met elk nummer en slechts worden beëindigd per ultimo van het kalenderjaar.

Losse nummers 75 ct.
No. 2026 f. 2,—.

Aangetekende stukken in Nederland aan het Bijkantoor Westzeedijk, Rotterdam-W.

Advertenties. Alle correspondentie betreffende advertenties te richten aan de Koninklijke Nederlandsche Boekdrukkerij H. A. M. Roelants; Lange Haven 141, Schiedam (Telefoon 69300, toestel 1 of 3).

Advertentie-tarief f. 0,30 per mm. Contract-tarieven op aanvraag. Rubrieken „Vacatures” en „Beschikbare krachten” f. 0,60 per mm (dubbele kolom). De administratie behoudt zich het recht voor om advertenties zonder opgaaf van redenen te weigeren.

COMMISSIE VAN REDACTIE: C. van den Berg; Ch. Glasz; L. M. Koyck. H. W. Lambers; J. Tinbergen; F. de Vries. Redacteur-Secretaris: A. de Wit; Adjunct Redacteur-Secretaris: J. H. Zoon.

COMMISSIE VAN ADVIES VOOR BELGIE: F. Collin; J. E. Mertens de Wilmars; J. van Tichelen; R. Vandeputte; A. Vierick.

Promotieweigeraars

In personeelsannonces treft men nogal eens de mededeling aan, dat goede promotiekansen aanwezig zijn. Een dergelijke mededeling is vermoedelijk ingegeven door de veronderstelling, dat promotiekansen veelal worden gerekend tot de belangrijkste factoren die een betrekking attractief kunnen doen zijn. In haar algemeenheid is deze veronderstelling zonder twijfel juist. Niettemin zijn er lieden, die, wanneer de promotiemogelijkheid daar is, daarvan geen gebruik wensen te maken. Aangezien een dergelijk gedrag niet tot de uitzonderingen bleek te behoren; zijn de motieven die aan het besluit van een aantal promotieweigeraars ten grondslag lagen, in Amerika onderwerp van studie geweest ¹⁾. Hoewel deze studie betrekking heeft op één enkele onderneming en er derhalve in geen enkel opzicht algemene conclusies uit mogen worden getrokken, zijn de resultaten toch belangwekkend genoeg om hen hier beknopt weer te geven.

Allereerst een enkel woord over de promotieregeling bij de betreffende onderneming. Deze geschiedt volgens kandidaatsstelling. Alle werknemers, die in principe voor een bepaalde vacature in aanmerking komen, ontvangen een formulier, waarop de taak die in de nieuwe functie zal moeten worden vervuld, is omschreven. Hun wordt verzocht op dit formulier kenbaar te maken of zij de kandidatuur al dan niet aanvaarden, en zo niet of zij dan hun afwijzing met redenen willen omkleeden. De promotiegevallen, die werden onderzocht, zijn die van arbeider tot voorman, van voorman tot assistent-opzichter en van assistent-opzichter tot opzichter. Hierbij dient te worden opgemerkt, dat de functie van voorman nog valt onder collectieve arbeidsovereenkomst, maar dat assistent-opzichter en opzichter geen deel meer uitmaken van de „bargaining unit”.

Van de 10.553 werknemers, die in de loop van de tijd in principe voor promoties in aanmerking kwamen,

aanvaardde 13 pCt. de kandidatuur niet. Het bleek, dat het aantal arbeiders, dat niet voor bevordering tot voorman in aanmerking wenste te komen, verhoudingsgewijs meer dan tweemaal zo groot was als het aantal voormannen en assistent-opzichters dat van verdere bevordering afzag. De verandering van status — het verlaten van de „bargaining unit”, dat plaatsvindt bij de promotie van voorman tot assistent-opzichter — had geen aanwijsbare invloed op de beslissing der betrokkenen: het percentage van weigerachtige voormannen was weinig hoger dan dat der overeenkomstig handelende assistent-

opzichters. De in nevenstaande tabel weergegeven motieven voor promotieweigering, die in drie groepen zijn verdeeld, behoeven naar het ons voorkomt geen toelichting.

Uit de vermelde motieven leidt de samensteller van de betreffende studie o.a. af, dat het belang, dat wordt gehecht aan de tijd gedurende welke en de omgeving waarin de arbeid moet worden verricht, toeneemt naarmate een hogere functie wordt bekleed. Voorts bleek het relatief grootste aantal werknemers, dat meende niet over voldoende ervaring te beschikken, voor te komen

Promotieweigeraars en hun motieven

	Bevordering tot:		
	Voorman	Assistent-opzichter	Opzichter
Aantal weigeraars (in pCt. van het aantal in aanmerking komenden)	15	7	6
Motieven (in pCt. van het aantal weigeraars):			
A. niet geïnteresseerd in deze speciale vacature:			
wenst niet in de betreffende ploeg te werken	25	42	41
wenst niet in de betreffende afdeling e.d. te werken	13	17	23
B. niet geïnteresseerd in promotie:			
acht zich fysiek niet geschikt	5	0	0
ambieert geen toezichhoudende arbeid	4	0	0
gebrek aan ervaring	4	14	6
wil een andere betrekking	3	2	0
heeft andere activiteiten	3	0	0
acht de huidige functie beter	1	2	12
geen nadere uitleg	33	22	18
C. niet geïnteresseerd, omdat zij menen toch niet uitverkoren te worden	2	0	0
D. geen reden opgegeven	7	1	0

in de groep der voor bevordering in aanmerking komende voormannen. Dit verschijnsel vloeit vermoedelijk voort uit het feit, dat de promotie van voorman tot assistent-opzichter een grotere verandering van taken en verantwoordelijkheden met zich brengt dan bevorderingen op andere niveaus. Ten slotte wijst het feit, dat de voor promotie in aanmerking komende voormannen en assistent-opzichters, zowel wat hun relatief aantal als hun motieven betreft, als groepen vrij veel met elkaar gemeen hadden, maar in enkele opzichten van de groep der te bevorderen arbeiders afweken, er volgens de samensteller — althans in dit speciale geval — op, dat voormannen „though not members of supervision in the company organization, responded more like members of supervision than like their fellow workers in the bargaining unit”.

¹⁾ Doris Springer: „Why employees refuse promotion: a case study”, gepubliceerd in „Personnel” van maart 1956.

INHOUD

Promotieweigeraars	Blz. 439	Internationale notities:	Blz.
Het Brussels rapport over de gemeenschappelijke markt; één markt, door Drs. F. Kupers	441	De Amerikaanse conjunctuur in het eerste kwartaal van 1956, door Drs R. Iwema	451
Advertising in the United States, door Prof. Dr. J. A. de Haas	442	Ingezonden stuk:	
De Tarweconferentie beëindigd, door Ir. T. P. Huisman	445	Het aandeel van de boerenleenbanken in het totale spaarderstegoed en het welvaartspeil in de landbouw, door Drs. H. Emanuel en G. Loopik, met een naschrift van Mr. Ph. C. M. van Campen	452
De Beleggingswet, door Mr. H. G. M. van der Voort, met een naschrift van Drs. F. L. G. Slooff	447	Geld- en kapitaalmarkt, door Drs. J. C. Brevet	453
Surinaamse Kanttekeningen, door G. C. A. Mulder, B. Sc., Ps. D.	449		

DE ARTIKELN VAN DEZE WEEK

Drs. F. KUPERS, Het Brusselse rapport over de gemeenschappelijke markt; één markt.

In dit artikel gaat de schrijver in op de meer uitgewerkte regelingen, welke in het rapport-Spaak worden voorgesteld voor de gemeenschappelijke markt. Er wordt een geleidelijke afschaffing van de belemmeringen van het onderlinge goederenverkeer voorgesteld, in 3 perioden van telkens 4 jaar, eventueel te verlengen met een extra periode van 3 jaar. De verlaging der invoerrechten zal per goederengroep geschieden. Bij de vaststelling van de hoogte van de tariefmuur naar buiten dient rekening gehouden te worden met de uitspraak van de G.A.T.T. hierover. Ook zal men de geleidelijke afbraak van het binnentarief en de opbouw van het buitentarief op elkaar moeten afstemmen ter voorkoming van zgn. „détournement de trafic”. Verder wordt afschaffing van de kwantitatieve invoerrestricties voorgesteld. Op het gebied van het dienstenverkeer is het doel te komen tot gemeenschappelijke regelingen, waarbij geen discriminatie naar nationaliteit plaatsvindt; ook hier wordt een overgangperiode voorgesteld. Bij de landbouw is het uitgangspunt eveneens geen discriminatie naar nationaliteit.

Prof. Dr. J. A. DE HAAS, Advertising in the United States.

Het bedrag dat aan reclame wordt uitgegeven in de Verenigde Staten bedraagt jaarlijks \$53 per hoofd. Tevens is van 1940 op 1955 het totale bedrag aan afbetalingskredieten meer dan verviervoudigd. De spectaculaire groei van de Amerikaanse economie is waarschijnlijk mede een gevolg van gemakkelijke betalingsvoorwaarden en uitgebreide reclame. Hoewel door ouderdoms- en werkloosheidsverzekering een zekere koopkracht gegarandeerd is in tijden van depressie en de effectenspeculatie is beperkt, is de opgebouwde topzware kredietconstructie afhankelijk van voortdurende groei. Bij de reclame is de verleiding groot om te overdrijven, vooral als de concurrentie fel is. De schrijver geeft hiervan enkele voorbeelden. De concurrentie is thans zeer sterk in de automobiellindustrie, waar het kopen op afbetaling als zeer voordelig wordt voorgesteld. Het is verklaarbaar dat de „dealers” in een verzadigde markt hiertoe hun toevlucht nemen, maar voor de stabiliteit van de nationale economie en voor de consument zijn „high pressure advertising” en gemakkelijke betalingsvoorwaarden geen onverdeelde zegen.

Ir. T. P. HUISMAN, De Tarweconferentie beëindigd.

In dit artikel schetst de schrijver eerst het beloop van deze conferentie, daarna de voorwaarden en de betekenis van de nieuwe overeenkomst. Het doel van deze conferentie is het verzekeren van het beschikbaar zijn voor de importlanden van tarwe en voor de exportlanden van een afzetgebied tegen redelijke prijzen. Bij een wereldtarwe-export van 23 à 25 mln. ton, valt thans 8 à 9 mln. ton onder de overeenkomst. Redenen hiervan zijn: dat Groot-Brittannië buiten de nieuwe overeenkomst blijft, dat jonge landen rekening houden met vergroting van de eigen produktie en dat sommige landen de mogelijkheid overwegen om tarwe in te voeren via één der hulpschema's der Verenigde Staten. Hoewel de overeenkomst nauwelijks 40 pCt. van de wereldtarwe-export omvat kan er toch een stabiliserende werking van uit-

gaan door de regelingen van prijsbeheersing en export-subsidies der Verenigde Staten, terwijl de Canadese Wheat Board zich bij het aldus tot stand komende exportprijsspeel aansluit. De betekenis van de nieuwe overeenkomst is, dat men door het regelmatige contact tussen import- en exportlanden elkaars omstandigheden en politiek leert kennen.

Mr. H. G. M. VAN DER VOORT, De Beleggingswet, met een naschrift van Drs. F. L. G. SLOOFF.

Schr. geeft in dit artikel zijn interpretatie van art. 5, eerste lid, letter K, van het Wetsontwerp Wijziging van art. 5, eerste lid van de Beleggingswet, waarin is gesteld dat belegging mogelijk is in ter beurze van Amsterdam genoteerde aandelen in overeenkomstig de Nederlandse wet opgerichte maatschappijen, alsmede in ter beurze van Amsterdam genoteerde certificaten van en participatiebewijzen in zodanige aandelen. Schr. meent, dat de Ontwerper heeft bedoeld „ter beurze van Amsterdam genoteerde participatiebewijzen van overeenkomstig de Nederlandse wet opgerichte beleggingsdepôts”. Eerst bij deze interpretatie wordt de opname van participatiebewijzen onder de (nieuwe) beleggingsmogelijkheden zinvol. In zijn naschrift concludeert Drs. Slooff, dat: 1 de prohibatieve bepaling inzake depôts met obligaties een „slip of the pen” is; 2 het niet de bedoeling van de wetgever is geweest om Rijksfondsen en -instellingen in depôts met ook buitenlandse fondsen te laten beleggen; 3 Rijksfondsen en -instellingen evenmin in depôtfractiebewijzen mogen beleggen en 4 beleggende instellingen, die de Beleggingswet als norm nemen, niet in strijd met de geest van deze wet handelen, wanneer zij beleggen in Nederlandse participatiebewijzen, waarin obligaties en/of buitenlandse aandelen zijn vertegenwoordigd.

— SOMMAIRE —

Drs. F. KUPERS, Le rapport de Bruxelles sur le marché commun; marché unique.

Dans cet article l'auteur insiste sur les réglementations détaillées proposées pour le marché commun dans le rapport Spaak.

Prof. Dr. J. A. DE HAAS, La publicité aux Etats-Unis.

L'auteur traite des conséquences de la publicité pour une économie nationale. Surtout en combinaison is avec du crédit pour facilités de paiement, la publicité représente un facteur ne contribuant pas à la stabilisation de l'économie.

Ir. T. P. HUISMAN, La Conférence du froment s'est terminée.

L'auteur expose le développement de cette conférence et les conditions du nouvel accord. Environ 40% de l'exportation mondiale de froment y ressortit, à cause de quoi sa vraie signification réside dans le maintien du contact entre les pays importateurs et les pays exportateurs.

Mr. H. G. M. VAN DER VOORT, La Loi portant sur les Investissements, avec un épilogue de Drs. F. L. G. Slooff.

Mr. Van der Voort donne son interprétation d'une adjonction au projet de loi tendant à une modification de la Loi portant sur les Investissements. Cela en rapport avec les observations faites par le Drs. F. L. G. Slooff dans notre édition du 21 mars dernier.

Het Brusselse rapport over de gemeenschappelijke markt

Eén markt

Gaven wij in het vorige nummer van dit blad een overzicht van de algemene opzet van een gemeenschappelijke markt, thans willen wij iets uitvoeriger ingaan op de vrij uitgewerkte regelingen, welke in het rapport van de groep deskundigen worden voorgesteld die sedert augustus vorig jaar regelmatig in Brussel hebben vergaderd onder leiding van de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, Spaak.

De markten verbonden.

De eerste stap tot eenmaking vormt de afschaffing van de belemmeringen van het onderlinge goederenverkeer. Dat vereist dus onder andere een afbraak van de onderlinge invoerrechten. Dit is natuurlijk een diep ingrijpend proces en het dient daarom geleidelijk te geschieden en aan de deelnemende landen de mogelijkheid te laten tot een zekere vrijheid ten aanzien van de posten die het eerst zullen worden verlaagd en welke beter nog even kunnen wachten. Tenslotte moet het mogelijk zijn om een land, dat ondanks deze voorzorgen toch in moeilijkheden dreigt te geraken tijdelijk van zijn verplichtingen te ontheffen door een zgn. clause de sauvegarde.

De geleidelijkheid is gewaarborgd door het voorstel om gedurende een eerste etappe van 4 jaar na het inwerking treden van het integratieverdrag de rechten als volgt te verlagen: 10 pCt. na 1 jaar, vervolgens nog eens 10 pCt. na 18 maanden en 1½ jaar later weer 10 pCt. In een tweede periode van 4 jaar moeten de tarieven dan nogmaals met 30 pCt. worden verlaagd, waarna in de derde en laatste etappe geleidelijk de volledige afschaffing van alle onderlinge rechten moet volgen. Zo nodig zou men nog tot een extra periode van 3 jaar kunnen besluiten om daarin dit resultaat te realiseren.

Een zekere vrijheid wordt aan de deelnemende landen gelaten t.a.v. de keuze van de goederen, doordat de boven aangegeven verlagingpercentages slechts gemiddeld voor een goederengroep behoeven te worden gehaald. Nu ontbreekt er echter in Europa nog steeds een gemeenschappelijke douanenomenclatuur, zodat het niet wel mogelijk is om onderling groepen naar goederencategorieën overeen te komen. Hiervoor is echter de even ingenieuze als eenvoudige oplossing bedacht om de goederen te groeperen naar de hoogte van het invoerrecht. Zo onderscheidt men een groep goederen met rechten van 0 tot 5 pCt., van 5 tot 10 pCt. enz. Binnen dergelijke groepen of combinaties ervan kunnen de landen dan het tariefverlagingsproces zodanig doseren dat ze gemiddeld aan hun verplichting voldoen maar op individuele posten een zekere vrijheid behouden.

Worden de onderlinge tarieven afgeschaft, naar buiten dient een gemeenschappelijk tarief te worden gevormd. De hoogte hiervan vormt een zeer belangrijk punt. Landen met een van oudsher protectionistische tariefstructuur zullen deze gemeenschappelijke buitenmuur hoog willen maken, zeker wanneer ze tegen de andere landen van de gemeenschap toch al hun tariefbescherming moeten prijsgeven. Een land als Nederland daarentegen heeft groot belang bij een zo open mogelijk contact met de buitenwereld en is tegen het scheppen van een groot protectionistisch gebied. Dat zou immers ook geheel in strijd zijn met de economische redenering die tot de

wenselijkheid van een gemeenschappelijke markt doet concluderen. Derde landen tenslotte die toch al met lede ogen de toeneming van de onderlinge handel aanzien, van dit soort unies het gevolg, voelen hun onbehagen stijgen met elk punt waarmee het buitentarief omhoog gaat.

Een zekere richtlijn vindt men in het General Agreement on Tariffs and Trade (G.A.T.T.) dat in zijn artikel XXIV een uitspraak doet over de maximaal toelaatbare hoogte van het gemeenschappelijke buitentarief van landen die een douane-unie aangaan. Hiervan wordt gezegd dat dit „shall not on the whole be higher or more restrictive than the general incidence of the duties and regulations of commerce applicable in the constituent territories prior to the formation of such union . . .”. Dit is echter niet meer dan een zeer algemene aanduiding en het geeft weinig houvast als men staat voor de taak een concrete methode aan te geven om tot het nieuwe gemeenschappelijke tarief te komen.

De berekening van dit tarief als ongewogen rekenkundig gemiddelde van de bestaande rechten wijst het rapport af: dit zou te hoog uitkomen om voor het G.A.T.T. aanvaardbaar te zijn. Een weging van het gemiddelde telkens met de importen van de betreffende post, zou waarschijnlijk een veel lager resultaat dan de eerste methode geven omdat immers verwacht mag worden dat de invoer van goederen met hoge (en soms wel prohibitieve) rechten veel kleiner zal zijn dan die van goederen met lage tarieven. De hoge tarieven krijgen in de berekening dan juist een laag gewicht en de lage tarieven een hoog. Deze methode wordt echter eveneens verworpen — wegens te grote moeilijkheden voor de berekening, naar het rapport zegt. — Gekozen wordt voor een ongewogen rekenkundig gemiddelde echter met dien verstande, dat eerst drie maxima worden vastgesteld voor respectievelijk grondstoffen, halffabrikaten en eindproducten en dat alle tarieven die daarboven uitkomen voor de berekening op deze maxima zullen worden gesteld. Het rapport geeft intussen geen concrete getallen voor deze maxima en dit zeer controversiële punt waarbij grote belangen gemoeid zijn is dus nog opengelaten. Het is overigens duidelijk dat niet zozeer de methode, als wel de uitkomst beslissend is voor het oordeel in dezen.

Welke methode men ook kiest, men zal de geleidelijke afbraak van het binnentarief en de opbouw van het gemeenschappelijke buitentarief op elkaar moeten afstemmen, anders dreigt het gevaar van het zgn. détournement de trafic. Het gevaar dat een land aldus zijn goederen via een ander land van de gemeenschap gaat invoeren, om te profiteren van het lagere buitentarief aldaar, dreigt zodra het verschil in de beide buitentarieven groter is dan het binnentarief, als men even afziet van transportkosten etc. Het gesignaleerde gevaar kan natuurlijk alleen in de overgangperiode optreden, maar in die tijd moet men daarvoor een regeling ontwerpen, zoals het rapport dan ook doet.

Ook van de verplichtingen in verband met de tot standkoming van het buitentarief kan, met instemming van de Europese Commissie, ontheffing worden verleend;

Naar vanzelf spreekt zullen ook de kwantitatieve restricties op de invoer moeten worden afgeschaft. Na een buiging in de richting van de Organisatie voor

Europese Economische Samenwerking (O.E.E.S.) voor het werk op dit terrein verricht, wordt vastgesteld dat de door deze Organisatie gebruikte methode waarschijnlijk niet veel verdere resultaten zal kunnen boeken. Die methode komt erop neer dat een land om aan de voortschrijdende liberalisatieverplichtingen te voldoen telkens voor een bepaald produkt het contingentenregime in zijn geheel moet opheffen. Omdat men langzamerhand de harde kern van produkten gaat raken die erg gevoelig er voor zijn om aldus plotseling „op de tocht te worden gezet” lijkt het beter naar een andere methode om te zien. In het Brusselse Rapport wordt daarom voorgesteld om van alle daarvoor in aanmerking komende produkten de contingenten jaarlijks met 20 pCt. te vergroten. Daardoor zullen ze geleidelijk ineffectief worden en kunnen worden afgeschaft. Voor zover het contingent nul bedraagt of zeer gering is, zou de geschetste methode echter geen zin hebben. In dat geval zou men bijv. als uitgangspunt kunnen nemen een contingent ter grootte van 1 pCt. van de eigen produktie van het goed in kwestie.

Ook belemmeringen aan de export naar deelnemende landen in de weg gelegd, zouden in strijd zijn met het principe van de gemeenschappelijke markt; in vier jaar zouden ze verdwenen moeten zijn. Dit zal wel geen aanleiding geven tot belangrijke moeilijkheden.

Vrij dienstenverkeer.

Veel gewichtiger is het vraagstuk van de vrijheid van het dienstenverkeer. Als men nagaat hoe weinig hiervan nog in de Benelux is gerealiseerd, dan blijkt wel dat hier een moeilijk probleem ligt.

Een bepaald tevoren op te stellen schema om tot geleidelijke vrijmaking op dit gebied te komen, is niet te geven door de grote heterogeniteit van al datgene wat onder de naam diensten wordt samengevat. De Europese Commissie zal hierbij dus een rol moeten spelen. Uiteindelijk zal de toestand zo moeten worden dat de vele regelingen die op dit terrein nodig zullen blijven, gemeenschappelijke regelingen zijn, waarbij er geen plaats is voor een discriminatie naar nationaliteit.

Beide zojuist genoemde elementen: het afwijzen van elke discriminatie naar nationaliteit maar ook de noodzaak van ingrijpen en dus dan ook volgens gemeenschappelijke regels, gelden wel zeer sterk voor het verkeer.

Wat eerstgenoemd element aangaat, wordt terecht gesteld dat in de eindfase elke inwoner van de deelnemende landen vervoersdiensten mag aanbieden of vragen binnen de gemeenschappelijke markt.

De noodzaak van een overgangperiode wordt bepleit. Daaraan wordt echter de vreemde beschouwing vastgeknoopt dat het typische bij het verkeer is, dat een vervoersdienst de omstandigheden die in het eigen land heersen op het terrein van de loonhoogte en andere kostenfactoren tot op het gebied van een ander land voert. Daaruit wordt dan de gevolgtrekking afgeleid dat

eerst nadat een harmonisatie t.a.v. de hoogte der diverse kostenfactoren heeft plaats gevonden door middel van het vrije goederenverkeer, sprake kan zijn van een vrijheid van verkeer.

Hier wordt dubbel gezondigd. In de eerste plaats geldt ook voor elk geëxporteerd goed dat het de kostenomstandigheden waaronder het is vervaardigd met zich voert in het importerende land. In de tweede plaats is het niet juist dat tevoren tussen de landen alle kosten gelijk moeten worden gemaakt alvorens de grenzen open kunnen gaan. Zoals wij nog zullen zien, wijst het rapport zelf deze gedachte in een latere beschouwing af.

De grote weerstanden waarop in sommige landen de vrijmaking van het verkeer stuit, zullen niet vreemd zijn aan deze kriptische passages.

Later in het rapport wordt het verkeer nog in een afzonderlijk hoofdstuk aan de orde gesteld. Daarin wordt dan aandacht geschonken aan het element van de gemeenschappelijk op dit gebied te treffen regelingen. Wij vinden daar de belangrijke uitspraak dat de vervoersondernemingen ernaar moeten streven om zo spoedig mogelijk zelf supporting te worden. Als men denkt aan de enorme jaarlijkse verliezen van de Franse en Duitse spoorwegen is dit geen geringe eis.

De landbouw.

Eveneens een apart hoofdstuk heeft de landbouw gekregen.

Ook in dit geval is het juiste principe van afwezigheid van discriminatie naar nationaliteit een van de uitgangspunten.

De vrije uitwisseling van agrarische voortbrengselen moet tegelijk met die van de overige produkten van de economie worden gerealiseerd. Ook hier echter moet men recht doen aan het speciale karakter, met name i.v.m. het gevaar voor instabiliteit door de wisselvalligheden van het klimaat en de inelasticiteit van de vraag.

Men zal dus ook hier tot *gemeenschappelijke* regelingen moeten komen met onder andere als uitgangspunten: stabilisatie van de markten en het handhaven van een voldoende opbrengst voor de „normaal produktieve” bedrijven.

Voor zover deze regelingen niet nodig zijn zal men vrije concurrentie laten heersen binnen de gemeenschappelijke markt en de protectie t.o.v. derde landen zoveel mogelijk beperken. Loffelijk klinkt de waarschuwing tegen het scheppen van één groot protectionistisch gebied, maar de tegenstand tegen dit alles zal niet gering zijn.

Lag in het voorgaande het accent vooral bij het opheffen van de belemmeringen, de rest van het rapport-Spaak is in hoofdzaak gewijd aan de problematiek rondom de vereiste gemeenschappelijke actie. Hierop zullen wij in een slotartikel ingaan.

¹s-Gravenhage.

F. KUPERS.

Advertising in the United States

There is no country where advertising is more highly developed than in the United States. Now that „commercials” have invaded the British ether waves it may be of interest to examine some aspects of American advertising.

The annual bill for advertising paid by American

business is impressive. In 1948 it amounted to \$ 4,864,000,000. It increased to \$ 7,150,000,000 in 1952 and \$ 8,500,000,000 in 1955. This means that today these annual expenditures amount to more than \$ 53 per capita.

From the point of view of the individual manufacturer or retailer it may be claimed that outlays for advertising

are more than justified as long as they prove the most effective way to increase sales and profits. There are, however, some questions that may be raised with respect to the national and consumer's aspects of advertising.

The combination of large scale advertising and easy consumers' credit may affect the national economy unfavorably. Today practically every consumers' item, with the exception of food, can be bought on credit. This is true not only of such relatively durable items as autos or kitchen and household equipment. Today, clothing, shoes, jewelry may all be bought on the installment plan, often with no down payment and installments to run not infrequently as long as three years. Recently even railroads and airlines have been offering a „travel now, pay later” plan. As a result, consumers' credit in the form of installment credit has increased from \$ 7,222,000,000 in 1940 to \$ 30,125,000,000 in 1955.

It would seem that the spectacular expansion of American business can in large measure be credited to the expansion of a consumers' demand stimulated by easy credit and extensive advertising.

Industrial expansion has thus been built increasingly upon anticipated earnings. It is claimed by some that this means progress: the antithesis of stagnation. But is it building a stable economic system? Does not the present structure demand continued expansion for its very life? Is there no limit? What will be the effect of even a moderate slowing down of economic activity? Is it not possible that there may be a rate of growth that may be undesirable?

It is undoubtedly true that conditions today are more favorable than they were at the time of the 1930 collapse. Today most bank accounts are insured by a government agency up to \$ 10,000. Old age and unemployment insurance guarantee a measure of purchasing power even in times of depression. Speculation on the stock exchange is now restrained by government regulation. Nevertheless, there is being built a topheavy credit structure depending upon continued growth.

Although obviously the granting of easy credit bears the major responsibility for this development, advertising which stimulates the desire to buy comes in for its share of responsibility.

In one way the consumer may be said to benefit from advertising.

He now learns of new and presumably better products. He is told where and how to acquire them. As he does acquire them his enjoyment is increased. Since we live in a world which gauges the level of civilization by the number of gadgets available to man, advertising may thus be said to be a powerful factor in the advancement of civilized living.

High though the cost of advertising may be, it is not likely to increase the price of advertised goods to the consumer. The largest advertising outlays are made by producers facing the most severe competition. Advertising enthusiasts see therefore nothing but benefit to the consumer.

There is, however, another aspect of importance to the consumer.

If he is to buy the advertised products, if he is to do so even if he has no present funds available, if in many cases he really does not need the goods, the least that can be expected is that he shall be told the truth about them.

The temptation to exaggerate and to make untrue statements is great, especially when competition becomes keen.

The remedy is easy to find but difficult to apply. Some

reputable newspapers refuse advertising space to firms of whom they know that they are misrepresenting their goods. The newest advertising medium, television, has a long way to go in this direction. It is today the principal offender.

In 1914 the Federal Trade Commission was created. The act establishing it said „unfair methods of competition in commerce are hereby declared unlawful”.

Apart from the fact that the Commission, being a federal body, has little or no authority over commerce that is not interstate but limited within the confines of one of the states, its action with regard to „unfair” practices was limited to affording protection against competitors.

The act was amended in 1938. Under Section 5 the obligation is recognized to give protection to consumers as well as to producers. A false advertisement is defined as one which is misleading in a „material respect”. In other words, the act does not protect the consumer by insistence on „absolute truthfulness”. It was thought that enforcement of absolute truthfulness would prove impossible. Moreover, it was assumed that consumers will discount obviously exaggerated claims.

Under this act the Commission has repeatedly taken action to put a stop to untruthful advertisements principally in the field of food, drugs, and cosmetics.

Truth, however, is a relative term. It is possible to make statements that are true but which nevertheless are misleading and are intended to mislead.

The more than 4,000 advertising agencies that serve American business have become past masters in the subtle art of deceiving while being truthful.

As may be expected, the field of medicine offers the most attractive field.

One headache remedy is advertised extensively on the television. Listeners are advised „if you have an ordinary headache” the tablets will bring relief. Of course, the advice is added that if your headache is not „an ordinary” headache you should consult your doctor. No one can find fault with such a message. The advertiser knows of course that he can count on the inertia of the listeners. They are not going to the doctor. They will be satisfied with self-diagnosis.

The manufacturers of one of the many vitamin preparations uses a similar method. Again, he makes no statement to which the medical profession can legitimately object. The argument runs that „If you feel tired and are lacking in energy you may be suffering from a vitamin deficiency”. This is undoubtedly true. But once again the advertiser is counting on the tendency toward self-diagnosis when he continues „If that is your trouble, take our vitamin tablets and feel strong again”.

An even more deceptive and subtle message comes from a firm selling a hair tonic. This is truly a remarkable preparation. This lotion, so it is claimed, „infectious on dandruff”. The advertiser can count on the fact that very few if any of his potential customers will ask, „Do I have 'infectious' dandruff?”. He would not even know whether such a complaint actually exists. Nor will he ask what truly scientific evidence is presented in the claim that „most” doctors have expressed an opinion regarding it, if indeed they have, nor will he inquire whether by putting the lotion on his hair it will come in „contact” with the bacteria or whether they are living inaccessibly within the skin.

Ever since the price of coffee has gone up, the firms that package coffee have appealed to the public by claiming that by buying their particular brand customers will save money. One manufacturer of „instant” coffee claims that his bottle with a two-ounce net content holds more coffee than a similar bottle of the same weight contents sold by competitors because his „instant” coffee consists not of hollow but of solid „flavor buds”. A variation on the old gag, „What weighs more — a pound of lead or a pound of feathers?”

Another packager advertises his coffee as „mountain grown”. No customer has the remotest notion what virtue this represents but it sounds superior. The pure mountain air must have some desirable effect. The claim is truthful because practically all coffee is grown at elevations between 1,000 and 3,000 feet.

Some claims are so absurd or self-contradictory as to border on the dishonest. If you want „natural sleep” you are advised to dope yourself with a „harmless” sleeping pill.

A manufacturer of a dry, ready-to-use, cake mix tells us that his is superior to all others because every package contains half a dozen „country fresh eggs”. In all probability the package reaches the kitchen of the consumer several months after it left the factory. How fresh are 6 months old dried eggs?

Competition in the automobile industry has reached its limit today. The new year found 800,000 cars in the dealer inventories and new 1956 models are now shipped to dealers who must sell the flood of cars shipped to them by the factory or lose their dealer franchise.

The manufacturers aid their dealers by introducing a number of meaningless gadgets that they trust will appeal to the customers. I have driven cars since 1907 but I have never felt the need of the recent „improvement” which makes it possible to move the driver’s seat upward, downward, forward and backward by merely pressing a button.

Recently, automobile manufacturers have found it possible to attract more buyers by offering increased horsepower. Cars are now advertised to have 250 or even 300 horsepower. If the buyer has some qualms regarding the wisdom of driving such a mechanical monster he is assured that such power makes driving much safer, since it will be available in „an emergency”. The increase in automobile fatalities from 28,000 in 1945 to nearly 39,000 in 1955 may raise some doubts regarding the accuracy of this claim. But whether true or not it sells cars.

The manufacturers are giving the dealers another bit of assistance by no longer advertising, as formerly, what the f.o.b. price of their cars is.

This places dealers in an important bargaining position. The purchaser is kept in the dark regarding the fair price of the car he wishes to buy.

The dealer now swings into action. The dealer association publishes suggested prices to be paid for used cars of different makes and vintage. In the wild scramble for buyers, many dealers are now offering to pay \$ 500 and even \$ 800 more for a used car than the price indicated in this handbook. They are truthful. They actually pay these prices. What they do not tell their customers is that the sales price of the new car is correspondingly increased to make up the difference. This fact may be effectively obscured by the charges made for „extras”

which, of course, every car buyer wants. These extras are: power steering, power brakes, tinted glass, heater, radio, white-wall tires, cigar lighter, special upholstery, fog lights, movable driver seat, windows that open and close by pressing a button, „porcelainized” paint, two-tone paint, protective undercoating and a long list of other „extras”. No buyer has any notion of the „fair” price of any of these and he may find it difficult to buy a car without these „extras”. He is discouraged also by the fact that the dealer refers to such a car contemptuously as „stripped”.

Where the dealers make their real profit is often by the credit they allow. Car advertisements only very exceptionally mention a price. They do mention the attractive fact that it will take only \$ 60 a month, or better still only \$ 2 a day to acquire them. This means that almost anyone can afford it.

There the buyer is likely to get caught in obscure financial calculations. Often the buyer does not stop to inquire for how long these monthly payments will continue. A jeweler of my acquaintance advertised a watch for sale at the attractive price of \$ 3 a month. He discovered that he was able to sell to customers with equal facility whether 20 or 25 payments were to be made. The \$ 3 is what attracted buyers.

Car dealers have a somewhat similar experience. The buyer must, of course, pay interest on his loan. There again the dealer has the advantage. He may state correctly, that the interest rate charged is 6 pCt. per annum. But in many cases the buyer is not aware of the fact that he will pay 6 pCt., not on the diminishing principal, but on the entire amount throughout the life of the contract. The total amount is, moreover, increased by a „financing charge” and sometimes by additional charges, the meaning of which is not clear to the purchaser. All this increases the amount of the principal and the total amount of the interest to be paid. Cases are known where by skilful manipulation the dealer succeeded in loading the buyer with an interest charge amounting to more than 25 pCt.

To be sure, reputable dealers do not stoop to such practices. They find it difficult, however, to meet this type of competition.

The advertised statements of these less scrupulous dealers are entirely truthful. They do give high trade-in allowances; they charge only 6 pCt. on the principal sum; they sell a car for \$ 2 a day. All this is true but the real facts are hidden.

It is possible to feel a certain sympathy for the automobile dealers. The market is glutted; many dealers will probably go out of business; many factories will be forced to curtail production. It should be clear, however, that from the point of view of national economic stability and from the point of view of the consumers, high-pressure advertising and attractive-sounding consumers’ credit are not proving unmixed blessings.

The wave of selling in the stock market that develops whenever it becomes likely that President Eisenhower will not be a candidate for reelection is only one of the many indications that the business world is in a condition of precarious equilibrium. The house built by advertising and long consumers’ credit may prove to have been built on sand.

De Tarweconferentie beëindigd

De onder auspiciën der Verenigde Naties te Genève en Londen gehouden internationale conferenties van bij de import en export van tarwe geïnteresseerde landen, ter bespreking van een nieuwe internationale tarwe-overeenkomst, heeft niet minder dan 11 weken nodig gehad om tot resultaat te komen.

Dit resultaat is, dat weder een overeenkomst is ondertekend met dezelfde doelomschrijving: het verzekeren van het beschikbaar zijn voor de importlanden van tarwe en voor de exportlanden van een afzetgebied tegen redelijke en stabiele prijzen.

De oude overeenkomst, die per 1 augustus 1953 voor drie jaren werd aangegaan en dus 1 augustus 1956 eindigt, zal per die datum vervangen worden door de thans vastgestelde. Ook deze nieuwe overeenkomst zal drie jaren gelden.

Dat de conferentie zoveel tijd in beslag heeft genomen is aan de volgende factoren te wijten: aan de vele van de zijde der importlanden ingediende amendementen op de oude overeenkomst en aan de moeilijkheid overeenstemming te bereiken over kwantiteiten, prijzen en duur der overeenkomst.

Ten eerste waren op vele artikelen der oude overeenkomst, die uiteraard basis was voor deze bespreking, amendementen ingediend. Zo' waren er verschillende, die gericht waren op het scheppen van zekerheid, dat de in enkele importlanden herstelde vrije handel geen hinder van deelname aan deze overeenkomst zou ondervinden, althans zolang zich de tarweprijzen tussen de minimum- en de maximumprijs der overeenkomst zouden blijven bewegen. Inzonderheid nu het Verenigd Koninkrijk ook thans weer niet bereid bleek mee te doen en er dus een grote koper op de wereldmarkt is, die buiten de overeenkomst koopt, is het voor de andere importlanden van belang, dat de prijzen en condities alsmede het aanbod der diverse tarwe-graderingen „outside” niet gunstiger uitkomen dan welke bij „inside” kopen gelden. Ook is het gewenst voor een handeldrijvend tarwe-importland als bijv. Nederland, niet belemmerd te worden bij re-export van uit leden-exportlanden geïmporteerde tarwe, hetzij in de vorm van bloem, hetzij in de vorm van tarwe. Deze belemmering kan ontstaan, doordat het land waarheen gere-exporteerd kan worden, als eis stelt, dat het in te voeren kwantum van zijn onder de overeenkomst gegarandeerde hoeveelheid moet worden afgeschreven. Dit brengt met zich de wenselijkheid, dat het ene land een zeker kwantum aan het andere kan transfereren, of dat zonder meer „resale” wordt toegestaan met overboeking van het kwantum en wel automatisch, zonder — zoals dat onder de huidige overeenkomst het geval is — onderhevig te zijn aan de goedkeuring van de council.

Een amendement van dezelfde strekking betrof het scheppen van zekerheid, dat bij het eventueel inwerking-treden der afnameverplichting voor de importlanden (bij de minimumprijs) bij het vaststellen van de omvang dezer verplichting niet alleen het reeds in dat jaar onder de overeenkomst gekochte kwantum in aanmerking zou worden genomen, maar ook de hoeveelheden, die een importland reeds in de deelnemende exportlanden mocht hebben gekocht *buiten de* overeenkomst. Tot goed begrip dient erop gewezen te worden, dat de grondgedachte der overeenkomst is, dat tussen de minimum- en maximumprijs geen wezenlijke verplichtingen bestaan, noch om te kopen, noch om te verkopen. Deze verplichtingen ontstaan pas

als de prijs daalt beneden het minimum of stijgt boven het maximum. In het eerste geval kan elk importland alsnog verplicht worden zijn volle jaarkwantum (voor zover nog niet onder de overeenkomst gekocht is) tegen de minimumprijs te kopen en in het geval de prijs boven het maximum uitgaat, kan elk exportland verplicht zijn zijn volle jaarkwantum tegen de maximumprijs af te leveren.

Andere van importeurszijde komende amendementen betroffen het scheppen van een regeling bij grote eigen oogst. Dit betrof landen met inderdaad zeer sterk wisselende oogsten, als bijv. die, gelegen rond de Middellandse Zee. Deze laatste voorstellen beoogden de mogelijkheid te openen, om bij grote eigen oogst of van de aangegane verplichte import in dat jaar geheel of gedeeltelijk af te komen, of deze uit te smeren over meerdere jaren. Bij al deze amendementen stond kennelijk op de achtergrond de vrees, dat de prijzen tot beneden de vast te stellen minimumprijs zouden kunnen dalen, in welk geval de genoemde verplichting pas in werking kan treden.

De amendementen vorderden nogal tijd van discussie.

De goede zijde dezer conferentie was, dat naast de reeds aan de overeenkomst deelnemende exportlanden: de Verenigde Staten, Canada, Australië en Frankrijk, ook Argentinië, Uruguay en Zweden aan de discussies deelnamen en in principe zich bereid verklaarden mee te doen. Frankrijk, dat thans meedoet voor 10.000 ton (met een export het laatste jaar van 1 à 2 mln. ton), dus alleen maar om er bij te zitten, verklaarde nu voor een groot kwantum te willen inschrijven. Met deze exportlanden als leden is de massa van de wereldtarwe-export onder de overeenkomst te brengen en kan deze dus meer waarde hebben dan in het verleden.

Toen men dan ook besloot, dit was in de februari-bijeenkomst, om door vertrouwelijke opgave aan de voorzitter een indruk te krijgen van de door de importlanden in te schrijven kwanta, was de verwachting, dat deze wel hoger zouden kunnen zijn dan in de oude overeenkomst, inzonderheid daar de opgave werd gevraagd in de veronderstelling, dat alle genoemde exportlanden zouden meedoen en de discussies over de amendementen, de prijzen en de duur der overeenkomst ten genoegen van de importlanden zouden verlopen. De uitkomst was teleurstellend.

Wel waren er landen, die, met het oog op het feit dat Argentinië, Uruguay en Zweden als lid mochten worden beschouwd, bereid waren van hun totale import nu een groter percentage onder de overeenkomst te brengen, maar bij vele kwam een lager kwantum te voorschijn.

Nu is onder de lopende overeenkomst het totale kwantum reeds zeer onbevredigend. Tegenover de totale jaarlijkse export der vier thans deelnemende exportlanden van rond 17 mln. ton en een wereldexport van 23 à 25 mln. ton staat namelijk slechts een totaal gegarandeerd kwantum van 10 à 11 mln. ton, nog niet de helft van de wereldexport. Toen Groot-Brittannië nog meedeed, was dit kwantum 5 mln. ton hoger. Te Genève kwam echter slechts een totale hoeveelheid te voorschijn van 8 à 9 mln. ton, dus belangrijk minder in plaats van méér dan onder de huidige overeenkomst.

Uit de uitvoerige besprekingen hierover kwam naar voren, dat vele landen, vooral ook jonge opkomende landen rekenen op een verder stijgende eigen produktie,

omdat, zo was een der motieven, men daarmede dollars op de invoer kan sparen en deze kan gebruiken voor de invoer van andere, voor de economische opbouw van het land zeer nuttige, goederen. Ook is het mogelijk, dat sommige landen wat zuinig waren met hun opgaaf met het oog op een kans te kunnen profiteren van tarwe-invoer via een der hulpschema's der Verenigde Staten, die buiten de overeenkomst vallen.

Verder bleven voorlopig de kwanta buiten beschouwing die bijv. Argentinië op bilaterale basis met nabuurlanden heeft overeengekomen.

En tenslotte speelt uiteraard de reeds genoemde gedachte, dat er meer kans bestaat op het komen op de minimumprijs dan in 1953 en daarmede op werkelijke verplichting tot afname, ook wel een rol.

De exportlanden vonden de opgegeven kwanta volkomen onbevredigend.

Bij de verdere besprekingen, die desalniettemin werden voortgezet en waarbij praktisch alle door de importlanden ingediende amendementen door de exportlanden werden afgewezen, is de animo tot verhoging der kwanta er niet beter op geworden; integendeel, enige cijfers werden nog verlaagd.

Toen eindelijk over de prijzen werd gesproken, bleken de meningen ook hier ver uit elkaar te liggen en is uiteindelijk zowel de huidige maximum- als de minimumprijs met slechts 5 dollarcent per bushel (ca. 70 ct. per 100 kg) verlaagd, zodat zij nu zullen zijn respectievelijk \$ 2 per bushel (ca. f. 27,94 per 100 kg) en \$ 1,50 per bushel (f. 20,96 per 100 kg). Dit zijn weer de prijzen voor Manitoba I Fort William/Port Arthur, Canada. Dit is een topkwaliteit, zodat de andere graderingen hieronder blijven.

Voor de berekening der c.i.f.-prijzen Rotterdam moeten de landvracht in Canada, de overslag en de zeevracht bij bovenstaande minimum- of maximumprijs worden opgeteld. Uiteraard zijn deze sterk schommelend. Nemen we deze kosten op rond f. 6 per 100 kg, dan betekent het nieuwe minimum- en maximumprijsniveau voor, in Nederland geleverd, rond f. 27 resp. f. 34 per 100 kg.

Zelfs over de duur der overeenkomst kwam niet gemakkelijk overeenstemming tot stand, omdat de Verenigde Staten eerst slechts een termijn van één jaar en later een van slechts twee jaar voorstonden. Uiteindelijk zijn ze akkoord gegaan met drie jaar.

Voorts zijn, op verzoek van Groot-Brittannië, enige besprekingen gewijd aan de vraag, of niet de Council tot taak moet hebben het surplusprobleem te bestuderen en te helpen oplossen. De verwachting, dat Groot-Brittannië met uitgewerkte voorstellen zou komen, werd al spoedig de bodem ingeslagen en aangezien de Council reeds het recht heeft tot deze studie en ook het recht heeft met andere internationale organisaties contact te onderhouden, is er niets nieuws uitgevonden. De vergadering bleek van oordeel, dat hier geen dubbel werk moet worden verricht en daar het tarwesurplusprobleem niet los te zien is van bijv. de voergraanmarkt en andere aspecten, het beter is dit vraagstuk in de eerste plaats over te laten aan de F.A.O., de internationale organisatie, die zich al lang op dit gebied beweegt, doch bereid te zijn hier hulp te verlenen en zo mogelijk te stimuleren. In deze geest is de redactie in de nieuwe overeenkomst iets uitvoeriger gesteld.

Nederland heeft, behoudens uiteraard de nog benodigde parlementaire goedkeuring, zijn kwantum van 675.000 ton in de oude overeenkomst slechts verhoogd tot 700.000 ton en deze 700.000 ton is eerst op de laatste dag toegezegd, na de verzekering van de zijde van de exportlanden, dat

wij bij „inside” kopen geen enkele belemmering zouden ontmoeten van onze vrije handel, behoudens wellicht een enkele uitzondering, waarvoor de 700.000 ton intussen nog de nodige speling laat, daar onze totale jaarlijkse import meer dan 800.000 ton bedraagt.

De betekenis der nieuwe overeenkomst.

Het is begrijpelijk, dat zelfs de deelnemende landen zich de vraag zullen stellen, wat zij nu feitelijk aan deze overeenkomst hebben. Men kan toch moeilijk volhouden, dat van een overeenkomst, die, zoals momenteel de zaken staan, 30 à 40 pCt. zal omvatten van de wereldimport en -export van tarwe, een stabiliserende werking kan uitgaan.

Nu wij al enige jaren met ongekende tarwesurplusen te maken hebben (ongeveer genoeg voor twee jaren wereldexport) had mogen worden verwacht, dat de prijs al lang onder het minimum zou zijn gedaald en de afnameverplichting zou werken. Dat dit niet het geval is en de Manitoba I nog trouw een prijs doet van rond \$ 1,75 per bushel, bewijst, dat hier een ander stabiliserend element dan de overeenkomst werkzaam is. Dit element wordt gevormd door de regelingen van prijsbeheersing en exportsubsidie der Verenigde Staten. Doch deze zouden niet voldoende zijn, als niet inzonderheid de Canadese Wheat Board zich bij het aldus tot stand komende exportprijspeil aansloot.

Op zichzelf kan men de exportlanden met hun gemonopoliseerde of althans volkomen gecontroleerde aankoop en export niet helemaal ongelijk geven, als zij beweren, dat verdere prijsverlaging de afzet nauwelijks zou beïnvloeden, daar bijna elk importland zijn eigen tarweprijsniveau handhaaft, een prijsniveau, dat in de meeste gevallen hoger ligt dan het niveau, waarop de tarwe thans wordt geïmporteerd. Een lagere exportprijs zou het verbruik in de importlanden dus als regel niet doen vermeerderen, noch de produktie beperken.

Bovendien is er nog een ander motief, dat gebruikt wordt om de boven het minimum liggende prijs der Manitoba I te verdedigen, in welke verdediging intussen tevens een bewijs ligt van de onvolmaaktheid der overeenkomst. Dit motief luidt als volgt: er moge dan een zeer grote voorraad aan tarwe opgeslagen zijn, inzonderheid in de Verenigde Staten en Canada, maar dat wil niet zeggen, dat de topkwaliteit, de Manitoba I, nu ook overvloedig aanwezig is. De Manitoba I maakt maar een gering percentage van de wereldhandel uit en de produktie ervan raakt men tegen de huidige prijzen gemakkelijk kwijt. Van de lagere kwaliteiten, bijv. Manitoba V, was het laatste jaar extra veel aanwezig en daarvan is de prijs dan ook een tijdlang meer dan normaal onder de prijs van de Manitoba I gedaald. Deze en enkele andere soorten zijn feitelijk, zo zeggen de exporteurs, een tijdlang op de minimumprijs of zelfs daar beneden verkocht. Men bedoelt hier met minimumprijs niet de \$ 1,55 (het huidige minimum voor Manitoba I), maar \$ 1,55, verminderd met een normaal kwaliteitsverschil. Dit „normaal” is dan een vaststelling door de exportlanden zelf, want het is nog nooit zover gekomen, dat zij, zoals de huidige overeenkomst regelt, de Council hebben verzocht vast te stellen, dat een bepaald type tarwe de minimumprijs niet doet. De Council zou in dit geval het advies van de „Committee on price equivalents” moeten inwinnen en daarna beslissen.

Tot nu toe is het nog steeds niet zeker, wat precies de minimumprijs is voor elk type tarwe, behoudens voor Manitoba I, in de overeenkomst genoemd. Daar de prijs-

verschillen nu eenmaal niet alleen samenhangen met de kwaliteit, maar ook in sterke mate met het aanbod van elk type, is dit niet zo eenvoudig op te lossen en is het begrijpelijk, dat de exporteurs het niet op een verplichting tot afname tegen de minimumprijs laten aankomen, met al de moeilijkheden daaraan verbonden. Hier spreekt ook een woordje mee het voordeel, dat daaruit zou voortvloeien voor Groot-Brittannië, dat, als buitenstaander, dan van de lagere prijs voor buiten de overeenkomst gekochte tarwe volledig zou profiteren.

Indien men dit alles overweegt komt de vraag naar voren, waarom niettemin de exportlanden, en dat zijn er nu 6 of 7, en de importlanden weer een nieuwe overeenkomst aangaan en wellicht ook ratificeren. De exportlanden regelen in feite toch zelf reeds de prijzen.

Het antwoord moet men niet zoeken in de tevredenheid over de werking van de huidige overeenkomst, noch in de overtuiging, dat de nieuwe overeenkomst met alle belangrijke exportlanden er in (maar met een totaalkwantum, dat nog lager is dan thans) een rechtstreekse stabiliserende invloed zal uitoefenen. Neen, de reden ligt ergens anders.

Door de jaarlijkse bijeenkomsten van importlanden en exportlanden en de regelmatige bijeenkomsten van het dagelijks bestuur vinden vaak kritische discussies plaats, waardoor men elkaars omstandigheden en politiek leert kennen; men bereikt ermede, dat de exportlanden met hun exportmonopolies de afnemende landen zoveel mogelijk gelijk behandelen, de in de praktijk voorkomende en niet altijd doelbewust plaatsvindende discriminaties worden afgeremd, en ofschoon men geen invloed heeft, noch wil hebben op de politiek, die elk land voor zichzelf volgt, onwillekeurig beïnvloedt men elkanders instelling omtrent produktie en prijzen en uitvoerende regelingen door beter wederzijds begrip. De kleine prijsverlaging, te Genève bereikt, zou zeker niet zijn bereikt als er geen overeenkomst zou zijn geweest; zij zou zeker iets groter hebben kunnen zijn, als Groot-Brittannië weer in de gelederen der importlanden had plaatsgenomen. En ofschoon een prijsverlaging in de overeenkomst nog niet betekent een werkelijke prijsverlaging, daar hier het laatste woord aan de export-subsidieregeling in de Verenigde Staten is, het werkt wel in deze richting. De prijsgrenzen der overeenkomst vormen zeker een stimulans voor de exportlanden om met hun exportprijzen daarbinnen te blijven.

Doch een andere reden is ook nog te zoeken in het feit, dat thans wellicht alle belangrijke exportlanden meedoen. Door deze meer algemene deelneming is de basis gelegd voor een toekomstige, de wereldhandel in tarwe grotendeels omvattende overeenkomst. En mocht de

tijd aanbreken, dat het surplusprobleem niet meer meespreekt, dan zal de prijs door toedoen der exportlanden met hun monopolies spoedig op het maximum staan en de overeenkomst pas werkelijk gaan werken als prijsstabiliserende factor. Want naar onze indruk zal de overeenkomst pas werken, als alle importlanden blij kunnen zijn onder de overeenkomst te mogen kopen, omdat de prijs er buiten wat hoger ligt. Hun kwanta zullen dan weer groter worden en zelfs de meest principiële bezwaren in Groot-Brittannië tegen deelneming hebben dan kans hun waarde te verliezen.

Uiteraard moet men, ondanks de momenteel gunstige exportvooruitzichten, o.a. door het uitvriezen van winter-tarwe in West-Europa, wel erg optimistisch zijn om zo iets binnen enkele jaren te verwachten, gezien de enorme carry-over in de exportlanden.

Ofschoon men hier onmogelijk met het oog op de oogst-risico's voorspellen kan, nemen wij liever het standpunt in; dat op den duur het handhaven in bijna alle landen van een zeker prijsniveau bij de tarwe, veelal hoger dan bij de voergranen, moet leiden naar een produktieregeling. En aangezien het vooral de importlanden zijn, die de tarwe-Produktie nog steeds stimuleren en niet zonder succes, en het er niet op lijkt, dat hier een internationale samenwerking zal ontstaan in de richting van beperking daar, waar het duurst wordt geproduceerd, zal die beperking in de exportlanden moeten plaatsvinden.

Het is heel goed denkbaar, dat dit ook gaat gebeuren. Ondanks de politieke strubbelingen rond dit probleem in de Verenigde Staten, gaat het daar al reeds deze richting uit. Dat betekent intussen een goede kans op een vervanging door méér voergranen, doch dit opent meer perspectief tot een oplossing, daar bij de voergranen in vele landen geen of minder stringente prijsregelingen bestaan en een prijsdaling dus kan doorwerken, terwijl bovendien bij de toenemende welvaart het verbruik van vlees en eieren toeneemt en daarmee een grotere afzetmogelijkheid voor de voergranen ontstaat.

De conclusie is, dat de nieuwe overeenkomst op zichzelf weinig waarde heeft, maar dat men bij de keuze tussen niets of handhaven, toch tot dit laatste moet besluiten, omdat het altijd beter is, dat de tarwe-importlanden in nauw contact blijven met de exportlanden en overleg blijft plaatsvinden.

Zeker stimuleert deze overeenkomst de exporteurs de exportprijzen binnen de in de overeenkomst genoemde grenzen te houden.

's-Gravenhage.

Ir. T. P. HUISMAN.

De Belegingswet

In zijn artikel getiteld: „Aanvullende wijzigingen van de Belegingswet” in No. 2022 dd. 21 maart jl. van dit blad merkt Drs. F. L. G. Slooff op, dat de toevoeging in het Wetsontwerp Wijziging van art. 5, eerste lid van de Belegingswet bij Tweede Nota van Wijziging, dat voortaan mede in „ter beurze van Amsterdam genoteerde participatiebewijzen, in ter beurze van Amsterdam genoteerde aandelen, in overeenkomstig de Nederlandse Wet opgerichte maatschappijen” belegd zal mogen worden, een „dode mus” is. Dit klonk ons wel zeer pessimistisch in de oren. Zonder de pretentie te hebben dood gevogelte tot leven te kunnen wekken, willen wij tóch eens onder-

zoeken of wellicht nog een sprankeltje levensgeest aanwezig is en het diertje met kunstmatige ademhaling te redden is.

Artikel 5, eerste lid, letter K, luidt in de huidige, reeds door de Tweede Kamer aanvaarde redactie:

„K. in andere, ter beurze van Amsterdam genoteerde, aandelen in overeenkomstig de Nederlandse Wet opgerichte maatschappijen, alsmede in ter beurze van Amsterdam genoteerde certificaten van en *participatiebewijzen in zodanige aandelen*, met dien verstande, dat een fonds of instelling, genoemd in artikel 1, tweede lid, geen groter belang in het ge-

plaatste kapitaal van een maatschappij mag hebben dan vijf procent van het bedrag van dat geplaatste kapitaal en voorts met inachtneming van de nadere regelen, welke door onze Minister van Financiën, de Raad (Beleggingsraad) gehoord, mochten zijn vastgesteld".

Wat zijn participatiebewijzen in „zodanige aandelen”, d.w.z. in ter beurze van Amsterdam genoteerde aandelen in een overeenkomstig de Nederlandse Wet opgerichte maatschappij?

Zoekt men het antwoord in de taalkundige betekenis van deze zinsnede dan vindt men dit niet. Immers „participatiebewijzen in aandelen” zijn ondenkbaar. De participatie ¹⁾ is de samenvatting van het recht van de participant jegens een „propriété collective”. Drukt het aandeel uit in welke verhouding de eigenaar hiervan tot de vennootschap staat, de participatie drukt uit in welke verhouding de eigenaar hiervan tot de „propriété collective” — het beleggingsdepôt — staat of nog anders gezegd vennootschap: aandeel = beleggingsdepôt: participatie.

Daar de grammatische interpretatie geen antwoord op de gestelde vraag kan geven, dient een andere gezocht te worden. Het meest voor de hand ligt dan de opvatting dat de Ontwerper bedoeld heeft: „participatiebewijzen van een beleggingsdepôt bestaande uit ter beurze van Amsterdam genoteerde aandelen in overeenkomstig de Nederlandse Wet opgerichte maatschappijen”. De heer Slooff stelde evenwel in zijn hierboven genoemd artikel vast dat dergelijke participatiebewijzen *niet* bestaan en merkte op „dat het onmogelijk de bedoeling geweest kan zijn participatiebewijzen uit te sluiten, omdat zij naast Nederlandse aandelen ook officieel genoteerde Nederlandse *obligaties* vertegenwoordigen”.

Inderdaad, wij kunnen ons ook moeilijk voorstellen dat de Ontwerper wél het nemen van een *rechtstreeks* belang bij obligaties — de van ouds in dit kader erkende belegging — heeft toegestaan, doch niet het beleggen in obligaties langs *indirecte* weg — door het kopen van participatiebewijzen van een beleggingsdepôt bestaande uit aandelen én obligaties. Wij willen hier nog aan toevoegen dat wij evenmin kunnen begrijpen dat de Ontwerper bezwaar zou hebben om via participatiebewijzen een indirect belang te nemen bij buitenlandse waarden, terwijl er toch niet de minste twijfel over bestaat dat men een indirect belang mag nemen bij buitenlandse fondsen door aandelen in beleggingmaatschappijen te kopen. Aangezien wij niet kunnen geloven dat de Ontwerper iets heeft willen bepalen wat volstrekt zinloos is, nl. het beleggen in fondsen welke niet bestaan en bovendien een prohibitieve strekking — het verbieden van een *indirecte* belegging in obligaties en buitenlandse fondsen — zou hebben welke in lijnrechte tegenspraak is met de overige inhoud van artikel 5 Beleggingswet, menen wij dat de Ontwerper bedoeld zal hebben: „ter beurze van Amsterdam genoteerde participatiebewijzen

van overeenkomstig de Nederlandse Wet opgerichte beleggingsdepôts”. Eerst bij deze interpretatie wordt de opname van participatiebewijzen onder de (nieuwe) beleggingsmogelijkheden zinvol en is er geen tegenstrijdigheid meer in de Wet. Bij lezing van de beraadslagingen ²⁾ in de Tweede Kamer (Zitting Tweede Kamer 1955—1956, Deel I, blz. 919 e.v.) werden wij gesterkt in onze opvatting, dat deze interpretatie overeenkomt met de bedoeling van de Wetgever, aangezien in de discussies nergens enig onderscheid in het genus participatiebewijzen werd gemaakt.

De heer Van de Wetering, die kennelijk geen rekening hield met de Tweede Nota van Wijziging waarbij de Ontwerper de participatiebewijzen ten tonele heeft gevoerd, merkte o.a. op (vide blz. 924) „... Maar het is wel nuttig om te wijzen op de Verenigde Staten van Amerika, waar op grote schaal door institutionele beleggers in aandelen wordt belegd. Dan blijkt, dat daar de voorkeur uitgaat naar beleggingscoöperaties of depôts en nu valt het op, dat in het Wetsontwerp in alle officieel genoteerde Nederlandse, in guldens luidende fondsen belegd mag worden, behalve in depôtfractiebewijzen en participatiebewijzen. Wat kan hiervan toch de reden zijn; ik versta het niet en zou terzake toch wel gaarne door de Minister nader worden ingelicht. Misschien zie ik de zaak te somber”.

De heer Lucas (zie blz. 927) beantwoordde de vraag voor de Minister aldus: „... De geachte afgevaardigde de heer Van de Wetering, bracht ook de *participatiebewijzen* ter sprake. Ik meen, dat in de Tweede Nota van Wijziging reeds een deel van het antwoord is te vinden, al neem ik aan; dat hier aandacht voor de typen van beleggingsmaatschappijen (bedoeld zijn beleggingsdepôts) nodig is”. De Minister achtte het blijkbaar dan ook niet nodig in zijn antwoord aan de heer Van de Wetering (blz. 929) dit punt nogmaals aan te roeren.

Wij komen derhalve tot de conclusie dat de door ons geopperde interpretatie van de inlas van participatiebewijzen in art. 5, eerste lid, letter K, én op grond van de samenhang van de Wet én in het licht van de beraadslagingen in de Tweede Kamer, alleszins verantwoord is.

Ten slotte nog een opmerking over het aanverwante fonds, het depôtfractiebewijs. Wij achten het bepaald inconsequent dat dit onder tafel is gevallen. Weliswaar missen depôtfractiebewijzen de speciale aantrekkelijkheid van participatiebewijzen, t.w. het kunnen afstemmen van het vermogen waarop zij een aanspraak geven op het conjunctuurbeeld, doch het feit dat *directe* belegging in de afzonderlijke aandelen, waaruit het depôt is opgebouwd wél toegestaan is, is niet te rijmen met het uitsluiten van de mogelijkheid om in alle *tezamen* langs *indirecte* weg te beleggen. Wat dit punt betreft is de Minister aan de heer Van de Wetering trouwens een antwoord schuldig gebleven.

Bussum.

Mr. H. G. M. VAN DER VOORT.

¹⁾ Deze vonden plaats een week vóór het verschijnen van het artikel van de heer Slooff zodat deze hiervan nog geen kennis heeft kunnen nemen bij het schrijven van zijn artikel!

NASCHRIFT

Mr. Van der Voort heeft nuttig werk verricht door de bepalingen van de Beleggingswet inzake participatiebewijzen nog eens onder zijn juridische loupe te nemen om te onderzoeken of er wellicht toch nog mee valt te werken.

Ik kan mij volkomen verenigen met zijn standpunt,

dat deze bepalingen, letterlijk opgevat, zinloos zijn en ik zou dan ook niets liever willen doen dan zijn interpretatie in elk opzicht onderschrijven, temeer daar deze tot hetzelfde resultaat leidt als de door mij in „E.-S.B.” van 9 november 1955 en 21 maart 1956 bepleite en door de heer Van de Wetering voor het forum van de Tweede

AMSTLEVEN

Levensverzekering

BUREAU VOOR PERSONEELVERZEKERING



Kamer gebrachte uitbreiding van de toegestane beleggingen tot *alle* officieel genoteerde participatiebewijzen en depôtfractiebewijzen van overeenkomstig de Nederlandse wet opgerichte beleggingsdepôts.

Legt men naast de ongelukkig geredigeerde letterlijke tekst van artikel 5, lid 1, k, de Memorie van Toelichting dan vindt men daarin, dat: „... in het algemeen het beginsel moet gelden, dat de gelden der fondsen en instellingen in de eerste plaats moeten dienen voor de financiering van investeringen in Nederland”¹⁾. De Ontwerper maakt slechts een uitzondering voor bepaalde, in guldens luidende buitenlandse obligaties²⁾.

Bij de behandeling in de Tweede Kamer heeft de Minister voorts aan de heer Van de Wetering geantwoord: „Ik zou mij inderdaad theoretisch de omstandigheden kunnen indenken, waarin het wenselijk zou kunnen zijn — zelfs voor pensioenfondsen of voor levensverzekeringmaatschappijen — in een vreemde valuta te beleggen maar ik zou daartoe de mogelijkheid voor de Rijksfondsen niet willen openstellen”. Het is derhalve inderdaad niet de bedoeling van de Minister geweest Rijksfondsen of -instellingen direct of indirect in buitenlandse waarden te laten beleggen. Dat dit toch mogelijk is door aankoop van bepaalde aandelen leidt inderdaad tot meten met twee maten, maar dan dient, vanuit het standpunt van de Minister gezien, het feit, dat door middel van Nederlandse aandelen buitenlandse waarden te verwerven zijn, als een „lek” in de Wet te worden beschouwd.

De prohibatieve bepalingen inzake depôts, waarin obligaties voorkomen, kunnen m.i. ook niet anders zijn dan een „slip of the pen”. Overigens is de Minister er, door te weinig ter zake doende antwoorden betreffende de beleggingscoöperaties van de heren Van Leeuwen en Lucas aan de heer Van de Wetering, waarschijnlijk niet meer toe gekomen voldoende aandacht te besteden aan de vragen van de heer Van de Wetering. Men mag Minister noch Kamerleden verwijten, dat zij niet volledig thuis zijn op het terrein van dit speciale soort nieuwe beleggingen, maar het valt toch wel te betreuren,

dat bij het opstellen van de wetstekst kennelijk geen *beleggingsdeskundige* is geraadpleegd.

In het licht van de profetie van de heer Van Leeuwen, tevens voorzitter van de Centrale Beleggingsraad, dat het niet in de bedoeling zal liggen Rijksfondsen participatiebewijzen te laten kopen, zou wellicht de hele discussie over de betekenis van de bepalingen inzake deze effecten van louter academische betekenis kunnen lijken, ware het niet, dat Mr. Van Leeuwen zich omtrent opvattingen van toekomstige deskundigen in de Beleggingsraad kan vergissen en ware het niet, dat ook niet onder de Beleggingswet vallende institutionele beleggers zich bij hun beleid, al of niet statutair verplicht, vaak richten naar de normen van deze wet.

Voor de laatste groep beleggers lijkt mij — mede in het licht van de uitlatingen van Minister Van de Kieft in de Tweede Kamer — de interpretatie van de heer Van der Voort (eventueel tot zij zelf in hun statuten beter geredigeerde bepalingen dan in de Wet hebben opgenomen) zeker aanvaardbaar, niet alleen op grond van de reeds aangehaalde woorden, maar meer nog door de lovende wijze, waarop de Minister heeft gesproken over de Belegging Maatschappij voor Sociale Fondsen waarin, aldus de Minister, „bijna alle grote pensioenfondsen” hebben deelgenomen — alhoewel onder de beleggingen van genoemde N.V. ook *buitenlandse* aandelen voorkomen.

Samenvattend meen ik — mede dankzij het onderzoek van Mr. Van der Voort — te mogen vaststellen, dat:

1. de prohibatieve bepaling inzake depôts met obligaties een „slip of the pen” is;
2. het niet de bedoeling van de Ontwerper is geweest om Rijksfondsen en -instellingen in depôts met (ook) buitenlandse fondsen te laten beleggen (alhoewel dat via binnenlandse aandelen wel mogelijk is gemaakt);
3. Rijksfondsen en -instellingen evenmin in depôtfractiebewijzen mogen beleggen;
4. beleggende instellingen, die de Beleggingswet als norm nemen, niet in strijd met de geest van deze wet handelen, wanneer zij beleggen in Nederlandse participatiebewijzen, waarin obligaties en/of buitenlandse aandelen zijn vertegenwoordigd.

Amsterdam.

Drs. F. L. G. SLOOFF.

¹⁾ M.v.T., blz. 3.²⁾ Zie „E.-S.B.” van 9 november 1955, blz. 997.

Surinaamse kanttekeningen (Eerste kwartaal 1956)

Nu de cijfers over 1955 bekend beginnen te worden blijkt, dat dit jaar is afgelopen, zoals de verwachtingen waren¹⁾. De bauxietuitvoer drukte haar stempel op de daling in de handelsbalans. De overige posten hielden elkaar ongeveer in evenwicht. Rijst en balata stegen, citrus, cocosnoten en dwarsliggers gingen achteruit, koffie handhaafde zich tenslotte op het peil van 1954.

Interessant is evenwel een vergelijking te maken tussen het laatste vooroorlogse jaar en de jaren na 1950.

Behoudens de exporten van de drie grote overzeese maatschappijen, de Alcoa, Billiton en Bruynzeel, blijkt de „Rest” verrassend gelijk te zijn gebleven. Met andere woorden, de reeds bij de aanvang van het Welvaartsfonds omstreeks 1946 gewenste verbreding van de economische basis heeft tot nu toe niet plaatsgevonden.

Aan de andere zijde van de handelsbalans vinden wij echter een sterk gestegen consumptieve invoer ten gevolge van de natuurlijke bevolkingsaanwas en het gestegen levenspeil. Deze reeds eerder gesignaleerde scheeftrekking

¹⁾ Zie „E.-S.B.” 1955, blz. 456, e.v.

Jaar	Totale uitvoer	Bauxiet	Triplex etc.	Rest	Consumptieve invoer
(in Sf. mln.)					
1939 a).....	7,9	5,3	—	2,6	6,5c)
1939 b).....	19,7	13,2	—	6,5	16,2c)
1950.....	31,5	25,6	1,8	4,1	29,8
1951.....	39,7	31,9	2,9	4,9	32,6
1952.....	45,9	36,4	2,8	6,7	35,1
1953.....	50,1	41,0	2,8	6,3	36,4
1954.....	55,2	46,0	3,1	6,1	38,4
1955.....	48,7	39,5	3,4	5,8	38,2

a) Werkelijke bedragen in 1939.

b) Bedragen in prijzen, vergelijkbaar met 1950. Zie „Grondslagen Tienjarenplan”, blz. 16: prijsindex 250.

c) Geschat.

gaat dus onverminderd door, waardoor thans Suriname meer dan ooit in zijn welvaart afhankelijk is van het prijspeil op de aluminiummarkt. De triplex- en strokenfabriek van Bruynzeel draagt wel een belangrijke steen bij in het exportpakket, doch dit feit kan nooit een tegenwicht vormen tegen de bauxietrisico's.

Een ongelukkig nevenverschijnsel is, nu Suriname zo zeer belang heeft bij vestiging van nieuwe exportindustrieën, dat het misschien ondoordacht verlenen van zekere monopoliebepalingen en een tax-holiday aan een Amerikaans visconcern ten behoeve van een te vestigen garnalenbedrijf een dergelijk tumult in de Staten heeft veroorzaakt, ten gevolge waarvan het gehele project op de lange baan dreigt te komen, dat in Amerikaanse financiële kringen een zekere kopschuwheid is ontstaan, die niet veel goeds voor verdere investeringen van die zijde belooft.

De vele, niet met elkaar in overeenstemming zijnde ²⁾, cijfers maken het nu kanttekenaar niet gemakkelijk de meest waarschijnlijk juiste uit te zoeken. Zo vermeldt het februari-nummer 1956 van „Economische Voorlichting Suriname” op verschillende bladzijden dezelfde staten met andere cijfers. Ook wordt in deze uitgave de uitvoer van bauxiet in 1954 Sf. 1,4 mln lager aangegeven dan in de officiële publikatie van het A.B.S.

Het tienjarenplan.

De publikatie van de begroting voor het werkjaar 1956 geeft uw kanttekenaar aanleiding een korte terugblik te geven op de oorspronkelijke doelstellingen van dit Plan en wat daarvan geworden is. Sedert het verschijnen van de „Grondslagen” ³⁾ in 1952 is namelijk zoveel veranderd, dat het voor een buitenstaander moeilijk is, in de huidige jaarbegrotingen de oorspronkelijke opzet terug te kennen. Hoewel de financiering en daarmee de eigenlijke aanvang vertraagd zijn kunnen wij de begroting 1955 als het eerste planjaar aanmerken en 1956 als het tweede.

Over het verschil tussen de „Grondslagen 1952” en de „Herziening October 1954” kunnen wij kort zijn. Het Noord-Nickerie project (Stichting Machinale Landt ouw), de experimentele landbouwbedrijven en het Brokopondo-plan werden uit het Tienjarenplan gelicht en het Minimumplan en het Supplementair plan werden tot één geheel samengevoegd.

Teneinde een juist inzicht in de verdere wijzigingen te krijgen zullen wij nu een vergelijking maken tussen de raming voor de eerste twee planjaren volgens „October 1954” en de werkelijke planbegrotingen 1955 en 1956.

Hieruit blijkt, dat op de grootste objecten van het

Plan is bezuinigd en wel het vliegveld en het hospitaal te Paramaribo. De hierdoor vrijgekomen gelden worden thans besteed voor de agrarische en de sociale sector.

	Raming 1e jaar	Begroting 1955	Raming 2e jaar	Begroting 1956	Verschild + of -
(in Sf. 100.000)					
Agrarische sector.....	22	33	25	32	+18
Bosbouw.....	4	8	4	5	+5
Industrie.....	8	3	8	7	-6
Mijnbouw.....	5	3	5	4	-3
Vliegveld.....	4	1	4	7	0
Vliegverkeer.....	10	0	25	10	-25
Rest verkeer.....	29	30	30	25	-4
Openbare nutsbedrijven.....	8	9	6	7	+2
Hospitaal.....	5	0	20	0	-25
Rest sociale sector.....	18	40	19	24	+27
Arbeidsvoorziening.....	2	1	2	1	-2
Justitie.....	8	1	0	3	-4
Beheer.....	7	3	7	4	-7
Totaal.....	130	132	155	129	-24

Op de overige projecten is enigszins bezuinigd, waardoor het totaal voor 2 jaar Sf. 2,4 mln. lager wordt. Vliegveld en hospitaal bleken de inzet te vormen van een langdurige binnenlands-politieke strijd, hetgeen de definitieve vorm van deze plannen aanmerkelijk deed vertragen, zodat de daarvoor oorspronkelijk uitgetrokken bedragen eerst in latere planjaren tot hun recht zullen komen.

Dat de vrijgekomen gelden in het bijzonder de agrarische en sociale sectoren ten goede komen is wel opmerkelijk. Hieruit is een zekere richtingverandering te constateren en wel het verlaten van de derde van de oorspronkelijke doelstellingen, de verbreding van de economische basis ⁴⁾. Zeer duidelijk treedt hiervoor in de plaats het verbeteren van de levensomstandigheden van de in hoofdzaak agrarische bevolking. Het mag bekend worden geacht, dat bij het huidige loonpeil, de schaarste aan landarbeiders en de in het algemeen lage kwaliteit der produkten geen lonende expansie van de agrarische export mogelijk is. Dit betekent dus tevens, dat de gedachte aan een sluitende betalingsbalans onafhankelijk van de wisselvalligheden van de bauxietexport is opgegeven.

Hoe belangrijk verbetering van de levensomstandigheden opzich zelf ook is, voor de economist verliest een plan, dat niet in de eerste plaats is gericht op onafhankelijkheid van eventuele toekomstige hulpverlening, dus op economische zelfstandigheid, veel van zijn aantrekkelijkheid. In feite is het thans geworden een in planmatige vorm voortgezette afdekking van de Surinaamse begrotingstekorten. Voor industrie en mijnbouw worden slechts relatief kleine bedragen uitgetrokken, waarin nog Sf. ½ mln. voor oprichtingskapitaal van een financieringsbank, een post, die naar de smaak van uw kanttekenaar beter buiten het Tienjarenplan had kunnen blijven en met een overheidsgarantie op de kapitaalmarkt worden aangetrokken.

De overige posten, inclusief de agrarische sector, vormen in wezen slechts normale overheidsuitgaven, gedeeltelijk tot de gewone, gedeeltelijk tot de kapitaaldienst behorend, waarvoor op de Begroting geen plaats was.

Dit wil allerminst een kritiek op de goede bedoelingen en op de juistheid van de bestedingen zijn. Slechts een constatering van het feit, dat de oorspronkelijke doelstellingen, die een macro-economische rentabiliteit voorstellen, niet gehandhaafd zijn.

Ook het jaarverslag over 1954 van de Stichting Machinale Landbouw is voor een economist een teleurstelling. Voor een landbouwkundige staan er ongetwijfeld vele

¹⁾ Zo spreekt bijv. het februari-nummer 1956 van „Economische Voorlichting Suriname” op blz. 1 van een uitvoer van 48.767 gulden in 1955 en op blz. 17 van 47.655. In bovenstaande tabel is het eerste gebruikt.

²⁾ „De grondslagen van een Tienjarenplan voor Suriname”, Paramaribo-Den Haag, 1952.

⁴⁾ Ibid., blz. 35, II.3, in het bijzonder sub 3.

belangrijke gegevens in, vooral in de verslagen van de experimentele projecten. Het verslag van het Wageningen-project vermeldt echter geen enkel financieel of bedrijfs-economisch gegeven. Op zichzelf is dit niet te verwonderen, want hetgeen op dat gebied zo langzamerhand bekend wordt is allerm minst rooskleurig.

Dit project was in opzet allerm minst experimenteel bedoeld ⁵⁾, doch gericht op een „in snel tempo” vestigen van een rendabel rijstbedrijf. In plaats daarvan blijkt er op landbouwkundig en civieltechnisch gebied dermate te zijn geëxperimenteerd, dat een groot deel van het kapitaal is verloren. De elders gemaakte vergelijking met het Brits-Afrikaanse grondnotenplan gaat op vele punten op. Het heeft daarom thans geen zin meer, het Jaarverslag 1954 op zijn economische merites te bekijken. Slechts valt met instemming te constateren, dat de nieuwe beheerder duidelijk blijkt geeft van een gezonde economische instelling. Ongetwijfeld zullen de ver-experimenteerde bedragen moeten worden afgeschreven en enkele

onjuist geplande civieltechnische werken worden gesloopt, doch bij een gezond economisch beleid is het nog altijd zeer goed mogelijk tot een rendabele produktie te komen.

De gedaalde prijs ⁶⁾ voor corgorijst deed de stijging van de rijstexport niet voldoende uitkomen. In 1955 exporteerde Wageningen rond 3.000 ton, een voor Suriname belangrijke hoeveelheid. De overgrote hoeveelheid daarvan was cargo- en slechts een te verwaarlozen percentage kwaliteitsrijst. Dit betekent voor het project voorshands een grote druk op de rentabiliteit.

Voor de drie grote B's (Bauxiet, Billiton en Bruynzeel) zette 1956 goed in. In de eerste drie maanden steeg de bauxietexport van 689 in 1955 tot 781 duizend ton, terwijl Bruynzeel een belangrijke order in geprefabriceerde huizen voor Grenada plaatste. Het is te hopen, dat geheel Suriname zijn deel zal hebben in de welvaart van deze maatschappijen.

Paramaribo, april 1956.

G. C. A. MULDER, B. Sc., Ps. D.

⁵⁾ In de vorige Kanttekeningen („E.-S.B.” 1956, blz. 120) werden de rijstprijzen ten gevolge van een typografisch misverstand vermeld in dollarcenten. Dit moesten zijn Surinaamse centen.

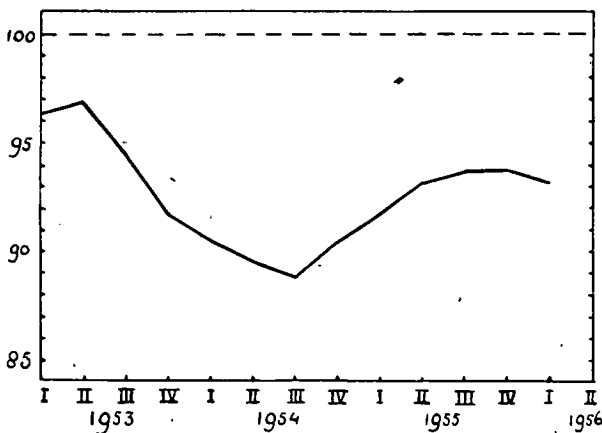
⁵⁾ Ibid., blz. 71, punten: i, ii en iii.

INTERNATIONALE NOTITIES

De Amerikaanse conjunctuur in het eerste kwartaal van 1956

In het eerste kwartaal van dit jaar vertoonde het economisch leven in de Verenigde Staten een — vooralsnog zeer lichte — recessie. Weliswaar trad nog geen *daling* van het reële bruto-nationaal produkt in, doch onthefde dit zich, gecorrigeerd voor seizoensinvloeden, ongeveer op het in het vorige kwartaal bereikte peil. Met de *trendmatige* toeneming van de beroepsbevolking en de arbeidsproduktiviteit correspondeert echter een *stijging* van het reële bruto-nationaal produkt van ca. 1 pCt. per kwartaal, zodat thans in *conjunctureel* opzicht van een — lichte — teruggang kan worden gesproken. Dit wordt geïllustreerd door de onderstaande figuur, waarin het verloop van de procentuele verhouding tussen werkelijk en — bij volledige benutting van het arbeidspotentieel — maximaal mogelijk bruto-nationaal produkt is weergegeven.

Bruto-nationaal produkt in pCt. van zijn maximaal mogelijke waarde.



Deze ontwikkeling weerspiegelt zich in de werkloosheidscijfers. Terwijl het aantal volledig werklozen in het vierde kwartaal van 1955 3,5 pCt. van de beroeps-

bevolking bedroeg, steeg dit cijfer in het eerste kwartaal van 1956 tot 4,4 pCt.

Een zwak punt in de huidige ontwikkeling wordt voorts gevormd door de omstandigheid dat het reële dank zij een nog steeds bovennormale voorraadaccumulatie. Wanneer de voorraadvorming in het eerste kwartaal van dit jaar reeds tot een normaal peil zou zijn teruggebracht, zou het reële bruto-nationaal produkt in dit kwartaal reeds zijn gedaald.

Wat het karakter van deze extra-voorraadvorming betreft, daarvoor geldt thans a fortiori wat wij daarover in onze beschouwingen over het vierde kwartaal van 1955 hebben opgemerkt ¹⁾: zij is veeleer het gevolg van een beneden de verwachting gebleven vraag dan van een toegenomen produktie — zoals in het begin van de juist beëindigde hausse — en vormt dan ook eerder een baisse- dan een haussefactor. Dit blijkt ook uit het stadium van bewerking waarin de geaccumuleerde goederen zich bevinden; terwijl de voorraadvorming van de industrie bij de aanvang van de laatste hausse in overgrote mate grondstoffen en halffabrikaten betrof, maken thans de afgewerkte produkten er het merendeel van uit.

De eerste bedrijfstak welke op de onvrijwillige voorraadvorming reageerde met produktie-inkrimping was de automobiellindustrie. Zij wordt thans gevolgd door een groot aantal andere industrieën, zoals die van de overige duurzame consumptiegoederen en van landbouwmachines en de textielindustrie.

Uit het verloop van het voor seizoensinvloeden gecorrigeerde indexcijfer van de industriële produktie, dat terugliep van 144 (basis 1947-'49 = 100) in december 1955, via 143 in januari en februari tot 142 in maart, is deze minder gunstige ontwikkeling dan ook reeds af te lezen.

¹⁾ Zie "E.-S.B." van 7 maart 1956.

INGEZONDEN STUK

Het aandeel van de boerenleenbanken in het totale spaarderstegoed en het welvaartspeil in de landbouw

Drs. H. Emanuel en G. Loopik, econ. cand., te Amsterdam schrijven ons:

In „Economisch-Statistische Berichten” van 8 februari 1956 werd door Mr. Ph. C. M. van Campen in een artikel, getiteld „De landbouw en de algemene welvaartsontwikkeling”, o.a. geconcludeerd, dat het aandeel van de boerenleenbanken in het totale spaarderstegoed bij alle spaarinstellingen terugloopt en mede daaruit, dat het welvaartspeil in de landbouwsector is gedaald. Naar aanleiding daarvan rijst de vraag, of dit niet alleen maar juist is wanneer men slechts een beperkt aantal jaren in overweging neemt en of, over een langere periode bezien, deze ontwikkeling niet veeleer gekenschetst moet worden als hoogstens een correctie op een uitzonderlijke conjunctuurwinst, welke in de eerste na-oorlogse jaren door de landbouwsector is behaald. Voorts, of in dit verband de spaarbankcijfers wel bruikbaar bewijsmateriaal vormen.

Aandeel van de boerenleenbanken in het totale spaarders-tegoed.

Er is alle aanleiding om bij het trekken van conclusies uit de relatieve achteruitgang van de boerenleenbanken voorzichtig te zijn. Dit blijkt in de eerste plaats wanneer men het aandeel van de drie grote groepen spaarbanken in het totale spaarderstegoed over een langere periode beziet (tabel 1).

TABEL 1.

Spaartegoed van de drie groepen spaarbanken 1926-1955 a)

Jaar	In mln. gld.				In pCt. van het totaal		
	Algemene spaarbanken	Rijkspost-spaarbank	Boerenleenbanken	Totaal	Algemene spaarbanken	Rijkspost-spaarbank	Boerenleenbanken
1926	306,2	321,0	360,0	987,2	31,0	32,5	36,5
1927	327,3	329,3	386,0	1.042,6	31,4	31,6	37,0
1928	354,4	340,5	423,3	1.118,2	31,7	30,5	37,8
1929	380,8	351,1	455,5	1.187,4	32,1	29,6	38,3
1930	429,8	375,4	480,1	1.285,3	33,4	29,2	37,4
1931	449,2	439,2	457,4	1.345,8	33,4	32,6	34,0
1932	446,2	511,4	421,0	1.378,6	32,4	37,1	30,5
1933	465,9	528,7	419,0	1.413,6	33,0	37,4	29,6
1934	484,7	539,5	426,5	1.450,7	33,4	37,2	29,5
1935	484,2	540,0	424,0	1.448,2	33,4	37,3	29,3
1936	495,1	545,7	431,0	1.471,8	33,6	37,1	29,3
1937	554,9	602,6	470,8	1.628,3	34,1	37,0	28,9
1938	562,4	678,8	479,8	1.721,0	32,7	39,4	27,9
1939	514,9	670,2	454,3	1.639,4	31,4	40,9	27,7
1940	437,0	515,8	440,6	1.393,4	31,4	37,0	31,6
1941	426,1	479,3	478,5	1.383,9	30,8	34,6	34,6
1942	483,0	543,5	595,9	1.622,4	29,8	33,5	36,7
1943	627,6	792,8	863,5	2.283,9	27,5	34,7	37,8
1944	738,0	1.008,2	1.118,3	2.864,5	25,8	35,2	39,0
1945	1.046,3	1.802,6	2.049,1	4.898,0	21,4	36,8	41,8
1946	983,7	1.544,5	1.573,9	4.102,1	24,0	37,6	38,4
1947	1.024,1	1.514,3	1.570,0	4.108,4	24,9	36,9	38,2
1948	1.031,4	1.445,3	1.502,4	3.979,1	25,9	36,3	37,8
1949	1.104,1	1.440,0	1.561,9	4.106,0	26,9	35,1	38,0
1950	1.114,6	1.364,8	1.579,7	4.059,1	27,5	33,6	38,9
1951	1.096,4	1.297,5	1.586,9	3.980,8	27,5	32,6	39,9
1952	1.185,0	1.338,1	1.724,2	4.247,3	27,9	31,5	40,6
1953	1.363,6	1.401,9	1.863,6	4.639,1	29,4	30,2	40,4
1954	1.592,5	1.502,7	2.036,5	5.131,7	31,0	29,3	39,7
1955	1.846,2	1.696,8	2.265,0	5.808,0	31,8	29,2	39,0

a) Bron: R.P.S. en C.B.S.

We zien dan, dat na 1952 het aandeel van de boerenleenbanken in het totale spaarderstegoed weliswaar terugloopt, maar dat de fluctuaties in de percentages, gezien de

grote schommelingen in het verleden, dermate klein zijn, dat hieraan zonder meer niet veel waarde mag worden gehecht.

Het is overigens zeer goed mogelijk, dat de geringe relatieve achteruitgang van het spaarvolume van de boerenleenbanken samenhangt, niet met een achteruitgang van de relatieve welvaart van de landbouwsector als zodanig maar met de vertraagde aanpassing van het loonpeil aan de toeneming van het nationaal inkomen. De cijfers, die Van Campen zelf noemt betreffende een regionaal onderzoek naar de samenstelling van het spaarderskorps der boerenleenbanken wijzen trouwens in die richting. Een zeer belangrijk deel (ca. $\frac{3}{4}$ in de onderzochte gebieden) van het tegoed dier instellingen behoort nl. blijkbaar toe aan niet-loontrekkenden. Voor de overige spaarinstellingen is dit aandeel zeker veel geringer. De R.P.S. vindt bijv. haar werkgebied in hoofdzaak onder de loontrekkenden.

Daar in een opgaande conjunctuur de lonen aanvankelijk achterblijven bij de stijging van het nationaal inkomen, zou het teruglopen van het aandeel der boerenleenbanken derhalve gezien kunnen worden als een correctie op een aanvankelijke toeneming als gevolg van het vooruitlopen van de inkomens der zelfstandigen in de conjunctuur. Een dergelijke ontwikkeling is ook te zien in de jaren 1927-1930, welke een vergelijkbare conjunctuurfase vertoonden.

Het welvaartspeil in de landbouw.

Ook de conclusies aangaande het teruglopend welvaartspeil van de landbouw blijken niet verontrustend als men de gegevens over het aandeel van de landbouwsector in het nationaal inkomen over een langere termijn beziet dan Van Campen doet (tabel 2).

Het nationaal inkomen tegen factorkosten en het aandeel van de landbouwsector daarin 1924-1954 a)

TABEL 2.

Jaar	totaal (× f. 1 mln)	Landbouw (× f. 1 mln.)	Landbouw (in pCt. v. totaal)
1924	5.239	494	9,4
1925	5.394	465	8,6
1926	5.508	416	7,6
1927	5.603	393	7,0
1928	5.979	476	8,0
1929	6.108	415	6,8
1930	5.860	325	5,5
1931	5.129	203	4,0
1932	4.558	224	4,9
1933	4.391	285	6,5
1934	4.340	275	6,3
1935	4.251	254	6,0
1936	4.359	285	6,5
1937	4.802	353	7,4
1938	4.904	339	6,9
1939	5.207	459	8,8
1946	9.326	1.245	13,3
1947	11.251	1.321	11,7
1948	12.904	1.536	11,9
1949	14.139	1.885	13,3
1950	15.655	2.184	14,0
1951	16.935	2.140	12,6
1952	17.645	2.520	14,3
1953	19.360	2.360	12,2
1954	21.060	2.620	12,4

a) Bron: C.B.S.

Over een langere reeks jaren gezien, blijkt, dat het aandeel van de landbouw in het nationaal inkomen na de oorlog beduidend groter is dan in de gehele periode tussen de beide wereldoorlogen. Dit, terwijl het aandeel van de landbouw in de beroepsbevolking zelfs nog is teruggelopen (van 20 pCt. in 1930 tot 19 pCt. thans).

Dit is ongetwijfeld een gevolg van het na de oorlog gevoerde landbouwbeleid, waarbij minimum-vergoedingen voor landbouwprodukten zijn gehanteerd, terwijl het loonpeil in de landbouw aanzienlijk is opgevoerd. Wel is het juist, zoals Van Campen opmerkt, dat het aandeel van de landbouwsector in het nationaal inkomen nog achter is gebleven bij het aandeel in de (beroeps)bevolking. De spaarcijfers zijn hiermee echter niet in overeenstemming. Immers, gaan we ervan uit dat ca. $\frac{2}{3}$ van het tegoed bij de boerenleenbanken (zie betreffende cijfers, door Van Campen genoemd) afkomstig is van de boerenbevolking, en dat de laatste elders geen spaartegoeden aanhoudt (wat zeker niet juist is), dan zou uit deze hypothese volgen, dat — waar het tegoed der boerenleenbanken ca. 40 pCt. uitmaakt van het totale spaarderstegoed bij de Nederlandse spaarbanken — ca. $\frac{2}{3}$ van 40 pCt. = 26 pCt. van het totale tegoed bij spaarbanken toebehoort aan zelfstandige landbouwers, hetgeen aanzienlijk méér is dan het aandeel van deze groep in het nationaal inkomen. Waar dit gebaseerd is op een minimum-veronderstelling zal het werkelijke percentage eerder hoger liggen. De enige conclusie kan zijn, dat de relatieve omvang van de tegoeden der boerenleenbanken weinig zegt omtrent het relatieve welvaartsniveau van de landbouwende bevolking.

Deze conclusie is vanzelfsprekend, als men beseft, dat, in een dergelijke beschouwing, gegevens over omvang en ontwikkeling van andere vermogensvormen dan spaarbanktegoeden, node gemist kunnen worden.

NASCHRIFT

De heren Emanuel en Loopik vestigen de aandacht op ontwikkelingen op langere termijn dan ik in mijn artikel heb bedoeld. In mijn artikel heb ik slechts verband willen leggen tussen bepaalde algemeen economische gegevens over de relatieve ontwikkeling van de landbouw in de laatste jaren en gegevens betreffende de ontwikkeling van de spaartegoeden bij verschillende groepen instellingen. Ik meen daarbij grote voorzichtigheid te hebben betracht en ook te hebben gewezen op andere factoren dan een iets ongunstiger wordende positie van de landbouw, die de spaarbeweging kunnen verklaren. (Aanvullende rijksbijdragen in oorlogsschade aan bedrijfsuitrusting en het toenemende aandeel van de werknemer ook in de spaartegoeden bij boerenleenbanken).

De door de inzenders hieraan toegevoegde factor van de vertraagde, aanpassing van de lonen aan de toeneming van het nationaal inkomen zal hierbij zeer zeker ook een rol hebben gespeeld.

De structurele wijzigingen, waarop de heren Emanuel en Loopik wijzen, worden door mij in geen enkel opzicht ontkend, doch zijn anderzijds ook niet in strijd met het door mij gestelde. Daarbij neem ik aan, dat ook door hen de vooroorlogse welvaartsverhoudingen, die als gevolg van de crisismoments vooral voor de welvaartspositie van de landbouwersstand zo ongunstig waren, niet als maatgevend worden beschouwd.

Ik kan maar echter niet verenigen met het betoog aan het slot, waarin het deel van het totaal spaartegoed, dat toebehoort aan zelfstandige landbouwers, wordt

vergeleken met het aandeel van deze groep in het nationaal inkomen. Hierbij worden grootheden betreffende het inkomen vergeleken met grootheden betreffende het vermogen, welke vergelijking onjuist is, want een vermogenspositie berust op inkomen over langere tijd, soms van enige generaties. In mijn artikel heb ik de actuele inkomensontwikkeling vergeleken met de *mutaties* in de spaartegoeden of een *wijziging* in de relatieve verhoudingen, die m.i. mede met het oog op andere door mij gesignaleerde ontwikkelingen tot waakzaamheid nopen betreffende het aandeel van de landbouw in de algemene welvaartspositie.

Eindhoven.

Mr. Ph. C. M. VAN CAMPEN

GELD- EN KAPITAALMARKT

De geldmarkt.

De zware druk, die de laatste tijd op de geldmarkt lag, nam gedurende de verslagweek iets af. Voornamelijk dank zij het terugstromen na de ultimo van bankbiljetten uit het verkeer (zij het slechts voor een deel van de vóór de ultimo daarin gepompte chartale middelen) kwamen de banken enigszins ruimer te zitten en konden de meeste hunner hun tegoed bij De Nederlandsche Bank tot ongeveer het verplichte minimum opvoeren. Een moment zag het er zelfs naar uit, dat de callgeldrente van $1\frac{1}{4}$ pCt. — het sinds 5 april jl. geldende percentage — tot 1 pCt. zou worden teruggebracht, maar bij nader inzien dergelijke verlaging toch blijkbaar niet voor hun verantwoording nemen.

Verscheidene instellingen verwachten thans over de april/mei kaspercentage-periode het vereiste minimum van 8 pCt. dekking wel te zullen halen, doch hebben een hard hoofd in hun positie voor de 22 mei aanvangende mei/juni-periode, indien de Centrale Bank haar voorlopige aankondiging, het oude niveau van 10 pCt. kasreserve te herstellen, zou effectueren.

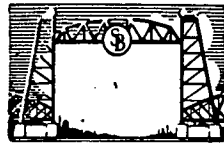
De kapitaalmarkt.

Op de eerste beursdag van de week ging het op de aandelenmarkt nog van dik hout zaagt men planken. Koninklijke overschreed de 850 pCt.; de algemene A.N.P.-C.B.S. aandelenindex bereikte met een stand van 238,2 bijna haar tot dusverre geregistreerde maximum van 239,7 (6 september 1955). Toen New York echter van dat tot dag lager afkwam — een periodiek onderzoek van de gezondheidstoestand van President Eisenhower bracht daar een kleine schrik teweeg, terwijl ook de verdere teruggang van de autoproduktie het optimisme niet bepaald aanwakkerde — was het ook in Amsterdam met de stijging alras gedaan. Het zeer gunstige verslag van de Koninklijke vermocht deze daling niet te stuiten. De in dit jaarverslag tot uiting komende zonniger directie-visie op de ontwikkeling van het bedrijf en een verandering in de waardering der deelnemingen, waaruit de aanmerking van de waardering der deelnemingen, waaruit de waardering kwam, werden ter beurze opgevat als een (wel wat late) waarschuwing aan het Nederlandse beleggende publiek zijn aandelen in deze onderneming niet verder voor een relatieve appel en een ei naar het buitenland te verkopen.

Het (weder) invoeren van fiscale faciliteiten voor herkapitalisatie komt de laatste maanden telkens weer in discussie. Nadat zulks onlangs werd bepleit in het jaarverslag van de Nederlandse Participatie Maatschappij, vooral terwille van besloten n.v.'s die om nieuw ka-

pitaal te verkrijgen „open” zouden willen worden, doch die hiertoe op fiscale gronden bezwaarlijk kunnen overgaan, verklaart zich thans ook de Herstelbank in haar jaarverslag voorstandster van dergelijke faciliteiten. In beleggerskringen popelt menig hart om een andere reden hiernaar. Open n.v.'s met grote winstreserves doch zonder agioreserves zouden nl. langs deze weg tegen een gereduceerd belastingtarief (men fluistert 10 pCt.) bonusaandelen aan hun aandeelhouders kunnen uitkeren. Enig verband hiermede houdt wellicht het „dringend advies” van de Nederlandse Bankiersvereniging en de werkgeversverenigingen, enige weken geleden tot hun leden gericht, om uitkeringen uit agioreserves — die belastingvrij zijn voor de aandeelhouders — voortaan uitsluitend in aandelen, en niet meer in contanten te verrichten.

Op de obligatiemarkt ging het de afgelopen week verder bergafwaarts met de meeste koersen, d.w.z. bergopwaarts met de lange rentestand. Dat daarbij niet alleen de staatsfondsen het te verduren hadden wordt door onderstaand koerslijstje geïllustreerd. De 3½ pCt. industriële e.d. obligaties, waar men bij emissies kort geleden nog om vocht, noteren nu ettelijke punten beneden pari. Men krijgt zelfs de indruk, dat de industriële converteerbare 4 pCt. obligaties, die in een indrukwekkende stoet naar de beurs tijgen, de beleggers de laatste tijd wat zwaar op de maag beginnen te liggen. Opvallend is ook, dat terwijl voor de premiëning Amsterdam — waarop naar in beurskringen verluiddt verleden week voor ca. f. 300 mln. zou zijn ingetekend bij een emissiebedrag van f. 20 mln. — een koers tot stand kwam van slechts 100 pCt. Ook de onlangs uitgegeven premiëning Dordrecht kwam op deze koers terecht. Vermoedelijk is het aantal premiëjagers, (niet dië op



N.V. SLAVENBURG'S BANK

Gevestigd te Rotterdam

KANTOREN IN AMSTERDAM, ROTTERDAM, DEN HAAG
EN ANDERE PLAATSEN IN DEN LANDE

DE TWENTSCHE BANK N.V.

Gecombineerde Maandstaat op 30 april 1956

Kas, Kassiers en Dag- geldleningen . . . f.	68.300.675,64	Kapitaal f.	49.000.000,-
Nederlands		Reserve „	20.500.000,-
Schatkistpapier „	425.400.000,-	Bouwreserve „	1.000.000,-
Ander Overheidspapier „	49.116.669,70	Deposito's op Termijn „	273.999.870,53
Wissels „	17.745.360,09	Crediteuren „	731.626.366,73
Bankiers in Binnen- en Buitenland „	48.359.446,99	Geaccepteerde Wissels „	1.373.311,19
Effecten, Syndicaten en Waarden „	59.989.861,07	Door Derden	
Prolongaties en Voor- schotten tegen Effecten „	36.328.316,96	Geaccepteerd	201.805,77
Debiteuren „	402.096.145,17	Kassiers en Genomen Daggeldleningen „	6.600.000,-
Deelnemingen (incl. Voorschotten) „	6.227.862,87	Overlopende Saldi en Andere Rekeningen „	34.262.984,27
Gebouwen „	5.000.000,-		
	<u>f. 1.118.564.338,49</u>		<u>f. 1.118.564.338,49</u>

VEREENIGD AANDEELBEZIT IN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD N.V.

gevestigd te Amsterdam

UITGIFTE

van

nominaal f 237.500,- gewone aandelen aan toonder,
in stukken groot nom. f 1000,- en/of in onderaandelen
groot nom. f 250,-, voor drië/vierde gedeelte delende
in de winst over het boekjaar 1956 en ten volle delen-
de in de winst over volgende boekjaren.

Ondergetekenden berichten, dat zij de inschrijving op bovengenoemde aandelen, uitsluitend voor houders van gewone aandelen en onderaandelen Vereenigd Aandeelenbezit in het Algemeen Handelsblad N.V. en voor houders van aandelen en onderaandelen Algemeen Handelsblad N.V., openstellen op

DONDERDAG 24 MEI 1956,

bij hun kantoren te AMSTERDAM, ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE,

tot de koers van 108 pCt.,

op de voorwaarden van het bij de inschrijvingskantoren verkrijgbare prospectus.

NERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.

NATIONALE HANDELSBANK N.V.

Amsterdam, 9 mei 1956.

jacht naar de veelbegeerde premies van f. 100.000, doch slechts naar enige luttel (procenten agio) bij deze emissies toch wel zeer groot geweest. Inmiddels hebben de emittenten zich hierdoor niet bang laten maken; Alkmaar geeft thans f. 12 mln. premie-obligaties op dezelfde condities uit.

Aand. indexcijfers	A.N.P.-C.B.S. (1953 = 100)	27 april 1956	4 mei 1956	11 mei 1956
Algemeen	227,8	236,1	230,8
Internat. concerns	303,7	320,8	311,4
Industrie	173,3	176,2	175,5
Scheepvaart	169,5	172,3	170,3
Banken	150,0	149,6	148,8
Indon. aand.	137,7	133,3	129,1
Aandelen				
Kon. Petroleum	779%	824	811
Unilever	396½	434½	424
Philips	335	347	340
A.K.U.	317	325½	287
Kon. N. Hoogovens	336	375	358
Van Gelder Zn.	260	262%	263
H.A.L.	200½	202	199½
Amsterd. Rubber	108	103½	99½
H.V.A.	126	125	120½
Staatsfondsen				
2½ pCt. N.W.S.	77½	76½	76½
3-3½ pCt. 1947	97½	96	95½
3½ pCt. 1955 I	93	93½	93½
3 pCt. Grootboek 1946	93%	93	92%
3 pCt. Dollarlening	96½	95½	94½
Diverse obligaties				
3½ pCt. Gem. R'dam 1937 VI	97	97½	96%
3½ pCt. Bk. v. Ned. Gem. 1954 II/III	91%	92%	90½
3½ pCt. Nederl. Spoorwegen	99½	99	95
3½ pCt. Philips 1948	98	98½	96½
3½ pCt. Westl. Hyp. Bank	92½	93	92

J. C. BREZET.

vacatures

Het Diaconessenhuis te Breda

wenst — in verband met de eendaags te beginnen nieuwbouw van 200 bedden — aan te trekken een

economisch geschoolde kracht

Deze functionaris moet in staat zijn om namens de bouwcommissie op te treden, de administratie te voeren en de inventaris-inkoop te organiseren. Na voltooiing van deze taak kan hij, bij gebleken geschiktheid, als **economisch directeur** een blijvende functie krijgen.

Gedacht wordt aan iemand met een economische opleiding op academisch niveau, die zo mogelijk ervaringen heeft met het ziekenhuiswezen en die een algemeen technisch inzicht heeft. Meelevend-protestante kandidaten tot de leeftijd van ± 35 jaar zullen eventueel worden uitgenodigd voor een psycho-technisch onderzoek.

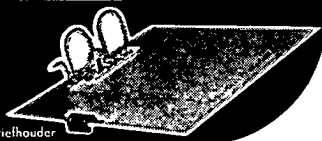
Eigenhandig geschreven brieven voor 24 mei zenden aan de secretaris van het Bestuur: de Roy van Zuidewijlaan 43, Breda.

Het perfecte Opbergstelsel!

stofvrije stapelbriefhouders, automatische klep.

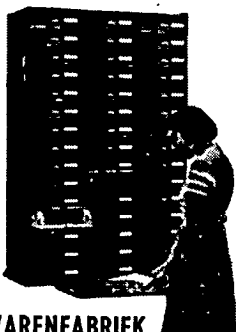


Octr. No. 68363



Briefhouder

- * Stofvrije opberging
- * Onberispelijk archief
- * Solide uitvoering
- * Ruimte besparing
- * Patentsluiting
- * Prettig hanteerbaar
- * Kasten of rekken overbodig
- * Gemakkelijk uit te breiden
- * Direct verplaatsbaar
- * Aangename, rustige aanblik



PAPIERWARENFABRIEK A. AMBAUM-STEYL

Kenzenstraat 8 - Postbox 8 - Steyl (L)
Telefoon 04706-837



Vooraanstaand

IM- EN EXPORTBEDRIJF TE AMSTERDAM

biedt op een zijner belangrijkste afdelingen plaats voor een

medewerker

die na een inwerkperiode in staat moet zijn de afdelingschef te vervangen.

Gegadigden dienen te voldoen aan de volgende eisen:

Leeftijd 30—40 jaar.

Technische scholing en ervaring. (werktuigbouw). Ruime ervaring in het bedrijfsleven. Leiding kunnen geven aan een beperkt aantal ondergeschikten. Gevoel voor efficiency en organisatie. Goede kennis van Engels en Duits. Ervaring in de internationale handel strekt tot aanbeveling.

Honorering afhankelijk van leeftijd en ervaring, doch in overeenstemming met de belangrijkheid der functie.

Uitvoerige sollicitaties onder no. E.-S.B. 20-1, Bur. v. d. Blad, Postbus 42, Schiedam.

Het Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw zoekt een

STAFFUNCTIONARIS

die in nauwe samenwerking met de wiskundig adviseur leiding zal hebben te geven aan de

actuariële werkzaamheden.

Zij die zich op grond van hun theoretische en praktische vorming gekwalificeerd achten voor deze belangrijke en dienovereenkomstig gehonoreerde functie, gelieven hun sollicitatie te richten aan de directeur van het fonds, Zeekant 35, Scheveningen.



STALEN KANTOOR MEUBELN



N.V. PHILIPS' GLOEILAMPENFABRIEKEN EINDHOVEN

Tot de in Eindhoven gecentraliseerde concerninstanties van Philips behoort een bureau voor het verrichten van marktonderzoekingen. De werkzaamheden van dit bureau zijn voornamelijk internationaal georiënteerd en hebben tot doel op het betrokken gebied voorlichting en steun te verlenen aan de Philips organisatie over de gehele wereld.

Als gevolg van de verbreding van het werkterrein kunnen aan dit bureau:

a) enkele bekwame en enthousiaste MEDEWERKERS

worden verbonden.

De werkzaamheden van deze functionarissen zullen betrekking hebben op marktanalyse in de ruimste zin des woords en zullen naast de ontwikkeling van nieuwe researchmethoden omvatten het specifieke onderzoek van afzetmogelijkheden, het effect van de reclame, de analyse van de verkoop, de betekenis van de verkoopkanalen enz.

Voor degenen, die voor dit werk reeds over de noodzakelijke kennis en ervaring beschikken, liggen hier interessante mogelijkheden.

Bij hetzelfde bureau is ondergebracht een omvangrijke internationaal gerichte documentatiegroep, speciaal voor de door het concern gevoerde artikelen. Voor de dagelijkse leiding van deze groep wordt gezocht

b) een all-round DOCUMENTALIST

in het bezit van de vereiste diploma's en beschikkende over meerjarige ervaring en ruime bronnenkennis.

Sollicitatiebrieven met volledige gegevens over personalia, opleiding, ervaring enz. kunnen worden gericht tot de afdeling Personeelszaken, Willemstraat 20, Eindhoven, onder vermelding van nr. 56162 a of b.

